

*Załącznik nr 1
do uchwały NR X/70/2020
Rady Gminy Siemień
z dnia 26 maja 2020 r.*

Strategia Rozwoju Gminy Siemień na lata 2020-2027

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Metodologia	4
2.1. Założenia systemu zarządzania rozwojem	4
2.2. Nowy model prowadzenia polityki rozwoju	7
2.3. Polityka zorientowana terytorialnie	8
3. Metodologia prac nad strategią	10
4. Ogólna charakterystyka Gminy	10
4.1. Położenie i podział administracyjny Gminy	10
4.2. Środowisko przyrodnicze i zasoby naturalne	13
4.3. Struktura użytkowania gruntów	15
4.4. Struktura krajobrazu	16
4.5. Historia	17
4.6. Demografia	17
4.7. Edukacja i oświata	20
4.8. Ochrona zdrowia i opieka społeczna	20
4.9. Infrastruktura sportowa i kulturalna	21
4.10. Rynek pracy i bezrobocie	21
4.11. Rolnictwo	22
4.12. Infrastruktura techniczna	22
5. Bilans strategiczny Gminy Siemień	24
6. Zasady zrównoważonego rozwoju Gminy Siemień	32
7. Analiza SWOT	33
8. Wizja Gminy Siemień	36
9. Misja Gminy Siemień	37
10. Obszary i cele strategiczne	38
11. System wdrażania, monitoringu i ewaluacji Strategii	41
12. Zgodność celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Siemień na lata 2020-2027 z krajowymi, wojewódzkimi, powiatowymi oraz gminnymi dokumentami o charakterze strategicznym	46

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy Siemień na lata 2020 – 2027 jest podstawowym i najważniejszym dokumentem jednostki samorządu terytorialnego, określającym obszary, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju.

Strategia uwzględnia zarówno potrzeby jak i oczekiwania całej wspólnoty lokalnej. Jako kluczowy plan postępowania władz samorządowych pełni rolę jednego z głównych narzędzi wspierania pozytywnych zmian oraz niwelowania pojawiających się barier. Stanowi diagnozę zagrożeń oraz szans rozwoju społecznego i gospodarczego.

Strategia Rozwoju Gminy Siemień została przygotowana w wyniku wspólnych prac prowadzonych przez pracowników gminy, ekspertów oraz lokalną społeczność.

Strategia jest spójna z celami i priorytetami określonymi w dokumentach szczebla krajowego i regionalnego, tj. Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie; Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju do 2030r.; Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.).

Opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Siemień na lata 2020 – 2027 wynika przede wszystkim z dynamiki zachodzących zmian społeczno-gospodarczych.

Gmina to przede wszystkim wspólnota samorządowa, w której sytuacja społeczna, gospodarcza i demograficzna ulega ciągłym przeobrażeniom. Rosnące dysproporcje w dynamice rozwoju poszczególnych samorządów oraz zmiany obserwowanych trendów demograficznych w znacznym stopniu wpływają na sytuację ekonomiczno-społeczną gminy rozumianej, nie tylko jako jednostkę podziału administracyjnego, ale przede wszystkim jako ogół mieszkańców.

Do czynników determinujących potrzebę aktualizacji Strategii należy zaliczyć również dostosowanie do nowych dokumentów strategicznych szczebla krajowego i regionalnego oraz dokumentów nadrzędnych, w tym dokumentów nowego okresu programowania UE.

Niniejsza Strategia określa cele i kierunki interwencji, służące efektywnemu podnoszeniu konkurencyjności Gminy Siemień oraz jej zrównoważonego rozwoju. Opiera się na konkretnych założeniach, mających na celu rozwiązanie problemów gospodarczych, społecznych i przestrzennych. Wskazuje rozwiązania niezbędne do stałego i efektywnego rozwoju całej wspólnoty.

2. Metodologia

2.1. Założenia systemu zarządzania rozwojem

Nowe wyzwania rozwoju regionalnego, zwłaszcza w kontekście spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, spowodowały zainicjowaną w 2009 r. debatę dotyczącą sposobu planowania strategicznego na poziomie krajowym, jak i regionalnym.

Dnia 27 kwietnia 2009 r. Rada Ministrów przyjęła „Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski” – dokument określający wyzwania i zasady funkcjonowania systemu krajowego zarządzania strategicznego. Jeden z kluczowych wyznaczników polityki rozwoju, czyli spójność, rozumiana jest poprzez zidentyfikowane węzłowe obszary tematyczne i jasno określone cele realizacyjne oraz integrację wymiaru społeczno-gospodarczego i terytorialnego strategii. Dokument Rady Ministrów zaleca również zapewnienie integralności wszystkich polityk sektorowych, dziedzinowych i regionalnych, w tym również tworzonych i realizowanych na poziomie lokalnym. Kluczowe jest wprowadzenie ściślejszego powiązania kompleksowych dokumentów strategicznych (długookresowa i średniookresowa strategia rozwoju kraju) z innymi dokumentami strategicznymi (strategie rozwojowe o zasięgu ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym oraz różnorodne programy) tworzonymi dla poszczególnych dziedzin lub dla sektorów gospodarki. Powiązanie to powinno być tworzone na poziomie metodologicznym (struktura dokumentu, operacjonalizacja i zarządzanie przez cele, monitoring, ewaluacja, itp.) oraz współzależności celów. Takie podejście wzmocni koordynację działań rozwojowych i poprzez synergię przyniesie większe efekty w wymiarze społeczno-gospodarczym, regionalnym i przestrzennym.

Na poniższym schemacie przedstawiony został aktualny system prowadzenia polityki rozwoju, oparty o hierarchiczny układ dokumentów strategicznych, wzajemnie ze sobą spójnych i powiązanych. Obejmuje on wytyczne płynące ze strategii Europa 2020, Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju, Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju oraz 9 strategii zintegrowanych, obejmujących 8 strategii branżowych i Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2010 - 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie. W tak ujęty system wpisuje się Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.), stanowiąca z kolei podstawę do konstruowania subregionalnych i lokalnych dokumentów strategicznych.

Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu „EUROPA 2020”

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju
„Polska 2030 – trzecia fala nowoczesności”

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020.
Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka,
sprawne państwo.

**Krajowa Strategia Rozwoju
Regionalnego 2010 -2020:
Regiony, Miasta, Obszary
wiejskie**

**Strategia Rozwoju
Województwa Lubelskiego
na lata 2014-2020 (z
perspektywą do 2030 r.)**

8 strategii branżowych:

- Rozwoju Transportu
- Rozwoju Bezpieczeństwa Narodowego RP
- Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko
- Rozwoju Kapitału Społecznego
- Innowacyjności i Efektywności Gospodarki
- Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa
- Rozwoju Kapitału Ludzkiego
- Sprawne Państwo

Koncepcja
Przestrzennego
Zagospodarowania
Kraju 2030

Plan
Zagospodarowania
Przestrzennego
Województwa
Lubelskiego 2015

Fundamentalne wytyczne dotyczące polityki rozwoju płyną z nadrzędnych dokumentów europejskich, określających zasady Europejskiej Polityki Spójności, będącej podstawą Europejskiej Polityki Spójności. Strategia

Europa 2020 oparta została na trzech priorytetach: rozwoju gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach, promocji gospodarki oszczędzającej zasoby, zielonej i konkurencyjnej, sprzyjaniu gospodarce o wysokim zatrudnieniu, sprzyjającej spójności społecznej i terytorialnej.

Istotnej modyfikacji uległa zasada redystrybucji środków europejskich, która w ostatnich latach została przeorientowana z funkcji wyrównawczej na wzmacnianie konkurencyjności obszarów silnych i lepsze wykorzystanie istniejących potencjałów rozwojowych.

Głównym dokumentem szczebla krajowego, wskazującym strategiczne zadania państwa w horyzoncie czasowym spójnym z dokumentami europejskimi, tym samym oddającym priorytety rozdziału funduszy europejskich na lata 2014-2020, jest średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo. Określone w dokumencie, podstawowe priorytety rozwoju, koncentrujące główne działania i wyznaczające kierunki interwencji, mające na celu przyspieszenie procesów rozwojowych, obejmują: sprawne i efektywne państwo, konkurencyjną gospodarkę oraz spójność społeczną i terytorialną.

Dopełnieniem i swoistym narzędziem realizacji priorytetów, określonych przez dokument Strategii Rozwoju Kraju 2020, jest 9 strategii zintegrowanych, których zadaniem pozostaje rozwinięcie działań SRK i uszczegółowienie reform w niej określonych.

Z punktu widzenia lokalnej polityki rozwoju kluczowe miejsce zajmuje dokument Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie. Zgodnie z przedstawionym w nim, nowym paradygmatem rozwoju regionalnego, w proces planowania strategicznego należy włączyć następujące wytyczne:

- wykorzystywanie zasobów endogenicznych regionów (uniezależnianie się od transferów zewnętrznych);
- tworzenie polityk wieloletnich i zdecentralizowanych w przeciwieństwie do dotychczasowych dotacji jednorazowo przeznaczanych na działania krótkoterminowe;
- finansowanie inwestycji wyselekcjonowanych (jako tych działań, które w największym stopniu przyczyniają się do rozwoju społeczno-gospodarczego regionu i powodują jego dyfuzję);
- wieloszczeblowe zarządzanie polityką regionalną – zaangażowanie wielu partnerów, tworzenie i utrwalanie szerokich partnerstw między instytucjami publicznymi i społeczeństwa obywatelskiego tak, by zapewnić skuteczny i wielopoziomowy system zarządzania polityką rozwoju;
- zróżnicowane podejście do różnych typów regionów – wykorzystywanie specjalizacji regionalnych i subregionalnych oraz reagowanie na specyficzne bariery rozwojowe.

Spośród pozostałych strategii zintegrowanych, szczególnie ważne dla lokalnej polityki rozwoju jest uwzględnienie wytycznych płynących z tych strategii, które w istotnym stopniu dotyczą obszarów związanych z zakresem zadań własnych JST.

Tak zdefiniowany układ instytucjonalny programowania polityki rozwoju, w którym dokumenty niższego szczebla uwzględniają priorytety wynikające z programów nadrzędnych, wzmacnia efekty rozwojowe poprzez jednoznaczne określanie kluczowych kierunków interwencji. Skutkować ma to koncentracją środków publicznych na jasno zdefiniowanych celach rozwojowych.

2.2. Nowy model prowadzenia polityki rozwoju

Realizacja nowego podejścia do zarządzania strategicznego krajem zakłada wdrażanie jednej, wspólnej polityki, określającej cele dla wszystkich podmiotów (publicznych, społecznych i prywatnych). Wszystko to w celu stymulowania konkurencyjności w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i międzynarodowej oraz zwiększania spójności terytorialnej poprzez wspomaganie rozprzestrzeniania się procesów rozwoju z ośrodków (obszarów) najszybciej rozwijających się na pozostałe obszary, przy jednoczesnym wykorzystywaniu specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych.

Nowe podejście zakłada koncentrację interwencji wszelkich polityk publicznych na wybranych obszarach tematycznych i przestrzennych (tzw. obszarach strategicznej interwencji). Oznacza to wzmacnianie strategicznego wymiaru realizacji polityk publicznych, czyli doprowadzenie do stanu koncentracji na tych tematach i na tych terytoriach, które albo mają silny potencjał rozwojowy, albo wymagają interwencji publicznej w celu rozwiązania zidentyfikowanych problemów (likwidacji barier rozwojowych). Istotne przy tym jest sieciowanie powiązań instytucjonalnych i funkcjonalnych wszelkich podmiotów (szczególnie publicznych) włączonych w realizację polityk publicznych.

Warunkiem skuteczności jest stała poprawa jakości zarządzania politykami publicznymi i wzmocnienie koordynacji hierarchicznej (pomiędzy różnymi szczeblami struktury zarządzania państwem) i horyzontalnej (pomiędzy różnymi obszarami tematycznymi) wszelkich polityk publicznych służących zdefiniowanemu rozwojowi lokalnemu, regionalnemu i kraju.

2.3. Polityka zorientowana terytorialnie

Nowy model zarządzania strategicznego rozwojem wynika z delegacji prawnych zapisanych w Ustawie z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, nowelizowanej po raz ostatni we wrześniu 2014 r.

Art. 4 Ustawy stanowi, że politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych. Wedle art. 9 Ustawy, strategiami rozwoju są: długookresowa strategia rozwoju kraju, średniookresowa strategia rozwoju kraju oraz inne strategie rozwoju – dokumenty określające podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju odnoszące się do sektorów, dziedzin, regionów lub rozwoju przestrzennego, w tym obszarów funkcjonalnych.

Nowelizacja ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju wprowadziła pojęcia programów rozwoju gmin i powiatów. Programy te są dokumentami o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, realizującymi kierunki i cele określone w średniookresowej strategii rozwoju kraju, strategiach sektorowych, regionalnych, rozwoju przestrzennego, a także w programach wieloletnich, o których mowa w przepisach o finansach publicznych. Z ustaw o samorządzie gminnym i powiatowym wynika natomiast, że rady gmin mogą przyjmować programy gospodarcze oraz wyznaczać kierunki działania wójtom, burmistrzom i prezydentom miast, a rady powiatów wyznaczać kierunki działania zarządom powiatów. Dotychczas przyjmowane dokumenty strategii rozwoju gmin były przyjmowane w oparciu o tę podstawę prawną i stan prawny w tym zakresie nie uległ zmianie.

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym definiuje pojęcie obszaru funkcjonalnego, przez który należy rozumieć „obszar szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych, stanowiący zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju”, natomiast przez miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – „typ obszaru funkcjonalnego obejmującego miasto będące siedzibą władz samorządu województwa lub wojewody oraz jego bezpośrednie otoczenie powiązane z nim funkcjonalnie”. Koncepcja obszarów funkcjonalnych jest spełnieniem nowych regulacji europejskich i polskich w zakresie polityki rozwoju. Ma ona polegać na integracji działań różnych podmiotów publicznych, prywatnych i pozarządowych wobec terytoriów określonych nie tylko administracyjnie, a przestrzennie i funkcjonalnie. Obszary funkcjonalne niekoniecznie muszą więc pokrywać się z granicami podziałów administracyjnych, ale uwzględniać funkcjonalne powiązania geograficzne, przestrzenne oraz społeczno-gospodarcze.

Wzrost znaczenia polityki zorientowanej terytorialnie dyktowany jest lepszym dostosowaniem interwencji do potrzeb i potencjałów poszczególnych obszarów, wykorzystaniem endogenicznych charakterystyk danego terytorium, a w mniejszym zakresie – na zewnętrznym wsparciu, czyli wyrównawczych transferach finansowych. Ma stanowić odpowiedź na niski poziom kapitału społecznego, a w szczególności deficyty współpracy, koordynacji, podejścia strategicznego oraz mało efektywne wydatkowanie środków.

Najważniejszymi instrumentami realizacji polityki zorientowanej terytorialnie pozostają: kontrakt terytorialny i Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT). Kontrakt terytorialny (który zastąpił kontrakt wojewódzki) oznacza „umowę, określającą cele i przedsięwzięcia priorytetowe, które mają istotne znaczenie dla rozwoju kraju oraz wskazanego w niej województwa, sposób ich finansowania, koordynacji i realizacji, a także dofinansowanie, opracowywanych przez zarząd województwa, programów służących realizacji umowy partnerstwa w zakresie polityki spójności”. ZIT to narzędzie, zaproponowane przez Komisję Europejską w aktach prawnych na nową perspektywę, bazujące na tworzeniu i rozwijaniu partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego: miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie (miasto i samorządy znajdujące się w jego oddziaływaniu) – dla wspólnej realizacji przedsięwzięć rozwojowych, przy połączonym finansowaniu z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. Gwarantuje to elastyczność oraz skuteczne wdrażanie zintegrowanych działań poprzez uproszczone finansowanie, a także wyjście poza sztywne granice administracyjne JST i większe możliwości oddziaływania projektów unijnych.

Najważniejszym celem implementacji podejścia terytorialnego i związanych z nim instrumentów, jest mobilizowanie do współpracy różnych partnerów, w układach terytorialnych, jak i sektorowych, uprawdopodobniające skuteczną koordynację polityk rozwoju i poprawę efektywności interwencji publicznych.

Nadrzędnym założeniem opracowania Strategii Rozwoju Gminy Siemień na lata 2020-2027 było wyznaczenie celów i kierunków rozwoju oraz określenie narzędzi ich realizacji.

Strategia będzie podstawą decyzji inwestycyjnych i prorozwojowych podejmowanych przez władze samorządowe i inwestorów w najbliższych latach.

Główne tezy dokumentu zostały oparte na diagnozie społeczno-gospodarczej obszaru objętego Strategią, badaniu ankietowym mieszkańców, analizie problemowej, analizie SWOT oraz określeniu kluczowych obszarów strategicznych.

Podczas prac nad strategią za pomocą metody SWOT określone zostały najważniejsze elementy rozwoju Gminy. Wypracowano wnioski diagnostyczno-projektowe, sformułowano

wizję i misję rozwoju Gminy do roku 2027, a także określono cele strategiczne i operacyjne, kierunki rozwoju oraz system monitorowania i ewaluacji Strategii.

Dzięki szerokiemu zaangażowaniu w proces kształtowania dokumentu, jakim jest Strategia Rozwoju Gminy Siemień na lata 2020-2027 składające się na nią elementy stanowią konsolidację świadomych rozwiązań i propozycji prowadzenia polityki rozwoju Gminy Siemień. Jest wyzwaniem dla całej społeczności lokalnej.

3. Metodologia prac nad strategią

Strategia Rozwoju Gminy Siemień na lata 2020-2027 powstała z wykorzystaniem metody partycypacyjnej z uwzględnieniem zarówno sfery przestrzennej, społecznej i gospodarczej. W prace nad dokumentem zaangażowani byli przedstawiciele władz samorządowych, instytucji kultury, oświaty, opieki społecznej, organizacji pozarządowych, lokalni liderzy życia społecznego i przedsiębiorcy. Cele i kierunki rozwoju Gminy na lata 2020-2027 zostały opracowane w trakcie spotkań informacyjnych z elementami warsztatów, spotkań konsultacyjnych i spotkań sektorowych.

Dokonano analizy stanu społeczno-gospodarczego i badania ankietowego dotyczącego jakości życia mieszkańców gminy.

Zadbano również o zintegrowanie z dokumentami strategicznymi na szczeblu krajowym i regionalnym, w celu zapewnienia możliwości aplikowania o środki zewnętrzne w ramach nowej perspektywy finansowej.

4. Ogólna charakterystyka Gminy

4.1. Położenie i podział administracyjny Gminy

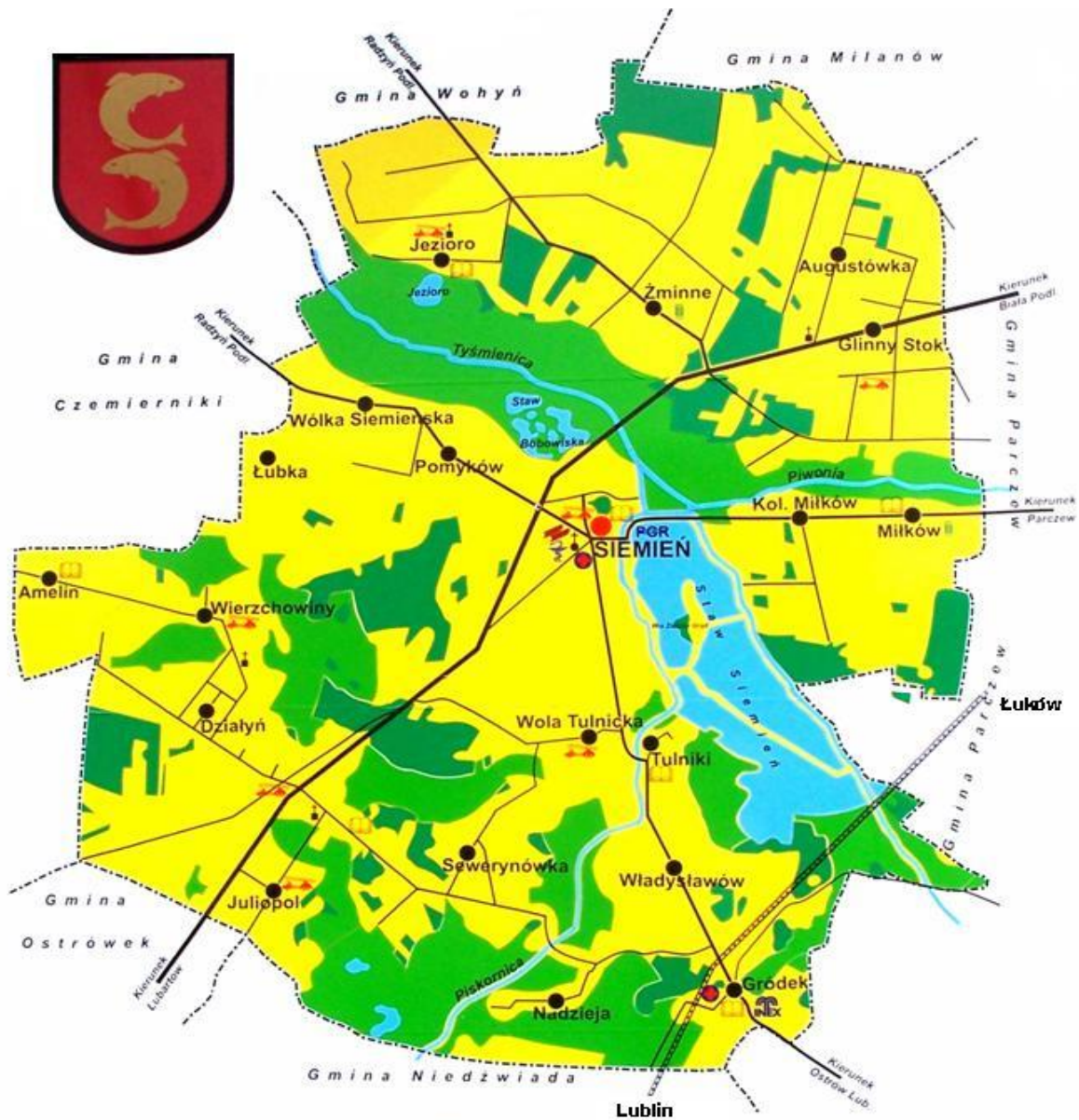
Gmina Siemień położona jest w zachodniej części Powiatu Parczewskiego przy trasie Lublin - Parczew - Biała Podlaska. Od zachodu Gmina Siemień graniczy z Gminą Czemierniki (powiat radzyński), od północy z gminami Wołyń (powiat radzyński) i Milanów (powiat parczewski), od wschodu z gminą Parczew, od południa z Gminą Niedźwiada i od południowego zachodu z gminą Ostrówek (powiat lubartowski).

Przez teren gminy przebiegają dwie znaczące trasy: droga wojewódzka nr 815 Lublin-Biała Podlaska oraz droga wojewódzka nr 814 z Radzyna Podlaskiego do drogi nr 815. Stanowią one ważny węzeł komunikacyjny.

Gmina Siemień położona jest:

- 50,5 km od Lublina,

Ryc. 2 Mapa gminy Siemień

LEGENDA

----- GRANICE GMIN	==== KOLEJ	🏫 PLACÓWKI OŚWIATOWE
Gródek NAZWY	— RZĘKI	🚒 OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA
● SIEDZIBA GMINY	🌊 JEZIORA I STAWY	🏠 ZPHU "INEX"
● OSADNICTWO	🌲 LASY	🏠 ZESPÓŁ OPIEKI ZDROWOTNEJ
— DROGI ASFALTOWE	🌱 ŁĄKI	PGR GOSPODARSTWO RYBACKIE
— DROGI UTWARDZONE	⛪ OBIEKTY SAKRALNE	🏭 ZAKŁAD PRODUKCJI TKANIN
	🏪 APTEKA	🏠 ROLNICZA SPÓŁDZIELNIA PRODUKCYJNA

4.2. Środowisko przyrodnicze i zasoby naturalne

Pod względem fizjograficznym Gmina Siemień leży na styku dwóch makroregionów: Niziny Południowopodlaskiej i Polesia Zachodniego, obejmując fragment Zakłęśłości Sosnowickiej i Wysoczyzny Lubartowskiej. Gmina jest malowniczo położona w dorzeczu i dolinie Tyśmienicy oraz Piwonii. Miejscowość Siemień - siedziba gminy - położona jest w dolinie rzek Piskornicy i Piwonii, uchodzących do rzeki Tyśmienicy oraz przy, największym w całym województwie lubelskim, 830-hektarowym stawie.

Gmina stanowi przestrzeń cenną pod względem krajobrazowym ze względu na urozmaicenie występujących form rzeźby terenu, kształtowanych przez płynące cieki, oraz elementy antropogeniczne w postaci zabudowy i zieleni urządzonej.

Gmina dysponuje potencjałem dla rozwoju turystyki wynikającym z położonych na jej terenie obiektów ochrony przyrody.

Tabela 1. Obiekty ochrony przyrody na terenie gminy Siemień

Obiekty ochrony przyrody	J. m.	2002	2003	2004	2005	2006
Obszary prawnie chronione	ha	621,48	621,50	621,50	621,50	621,50
parki narodowe	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
rezerwaty przyrody	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
parki krajobrazowe razem	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
parki krajobrazowe rezerwaty i pozostałe formy ochrony przyrody	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
obszary chronionego krajobrazu	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
obszary chronionego krajobrazu wprowadzone uchwałą rady gminy	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
obszary chronionego krajobrazu rezerwaty	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
użytki ekologiczne	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
użytki ekologiczne wprowadzone uchwałą rady gminy	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
stanowiska dokumentacyjne	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
stanowiska dokumentacyjne wprowadzone uchwałą rady gminy	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
zespoły przyrodniczo-krajobrazowe wprowadzone uchwałą rady gminy	ha	621,48	621,50	621,50	621,50	621,50
Pomniki przyrody	szt	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
wprowadzone uchwałą rady gminy	szt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Na terenie gminy występują następujące obiekty i obszary chronione prawem:

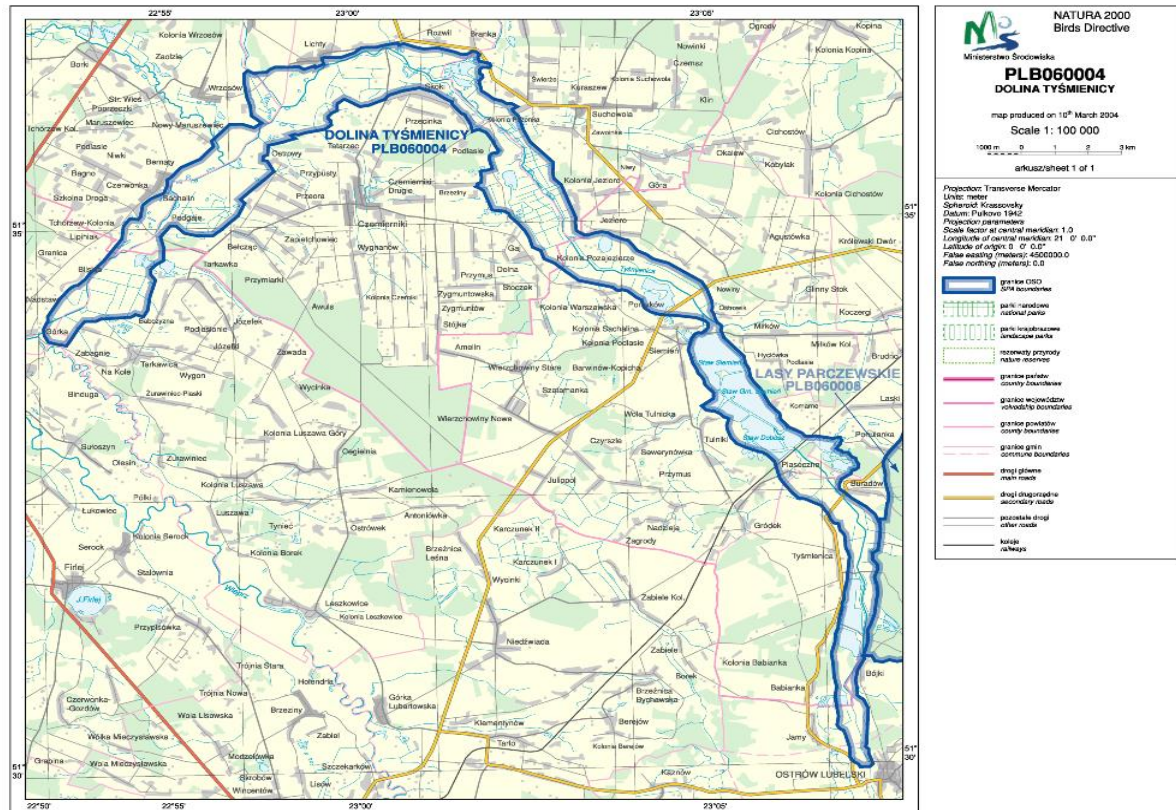
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy to rozlewisko rzeki Tyśmienicy. Obszar ten w większości stanowi kompleks „Stawów Siemień” o powierzchni 621,48 ha, który jednocześnie ze względu na wysokie walory ornitologiczne w 1998 roku został objęty ochroną prawną w randze zespołu przyrodniczo – krajobrazowego. Obszar ten w celu

zachowania jednej z najciekawszych i ważnych ostoi ptactwa wodno-błotnego na Lubelszczyźnie a także w Polsce, pełni funkcję terenu o randze europejskiej (Krajowa Sieć Ekologiczna ECONET - Liro 1995) .Stawy rybne w Siemieniu są największym w środkowo-wschodniej Polsce zespołem o takim charakterze. W przyrodniczo - ekonomicznej waloryzacji stawów rybnych w Polsce stawy w Siemieniu uznane zostały za obszar szczególnie ważny ze względu na ochronę siedlisk łągowych oraz dróg przelotów ptaków wodno-błotnych w Europie. Podobnie ważny charakter miało w tym czasie jedynie 5 innych kompleksów stawów rybnych w kraju.

- Dolina Tyśmienicy (kod obszaru PLB060004) obejmująca obszar 7 363,7 ha w województwie lubelskim na terenie gminy Siemień zajmuje obszar 1 556,2 ha. Dolina Tyśmienicy to cenna w skali Europy ptasia ostoja. Podmokłe łąki, wierzbowe zarośla i olszyny dają schronienie niezwykle licznym populacjom ptaków siewkowych: kulików, rycyków, bekasów, kaczek, rybitw i chruścieli. Także stawy w Siemieniu, których znaczną powierzchnię zajmują szuwary trzcinowe i pałkowe, stanowią prawdziwe ptasie królestwo corocznie pierzy się tutaj kilkaset osobników łabędzia niemeo. Obszar chroniony obejmuje powierzchnię 6262,6 ha i związany jest ściśle z samą rzeką Tyśmienicą, która ma swe źródło w Jeziorze Rogóźno, położonym na Pojezierzu Łęczyńsko - Włodawskim. Początek ostoi znajduje się na Stawie Siemień, a jej koniec w ujściu do rzeki Wieprz. Staw Siemień jest największym rozlewiskiem na terenie Lubelszczyzny, który nie został do tej pory zagospodarowany turystycznie. Dolina Tyśmienicy ma bardzo zmienną szerokość, a w jej granicach znajduje się parę małych grup stawów, wiele torfianek i starorzeczy, a także duży kompleks stawów hodowlanych w Siemieniu o powierzchni 790 ha. Sporo ciekawostką jest fakt, że stawy te zostały wybudowane już w XVII wieku przez tatarskich jeńców. Dolina Tyśmienicy została niestety poddana osuszeniu, poprzez pocięcie jej przez liczne rowy melioracyjne. Samo koryto z kolei wyprostowano, czyniąc z niego zwykły kanał, pozbawiony swego poprzedniego, dzikiego charakteru. Osuszenie terenu oraz zaniechanie koszenia traw są przyczyną postępującej tu wtórnej sukcesji - zarastania siedlisk łąkowych, co jest przyczyną wycofywania się wielu gatunków ptaków.

Na mocy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 roku w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 wyznaczono obszary mające służyć ochronie ptaków zgodnie z Dyrektywą Ptasia. Zgodnie z Rozporządzeniem teren gminy Siemień został częściowo włączony w granice obszaru o kodzie PLB060004 – Dolina Tyśmienicy.

Ryc. 3 Mapa obszaru chronionego Dolina Tyśmienicy

Pozostała część gminy niemal w całości kwalifikuje się do otuliny przyszłego Parczewskiego Parku Krajobrazowego. Na terenie gminy utworzonych jest 6 pomników przyrody, tj.: 4 jesiony wyniosłe o obwodach: 330, 338, 380 i 380 cm są zlokalizowane na terenie zabytkowego parku w Siemieniu, będącego siedzibą Gospodarstwa Rybackiego w Siemieniu, pozostałe dwa pomniki przyrody to: klon zwyczajny o obwodzie 385 cm rosnący w pasie drogi powiatowej we wsi Tulniki oraz klon jawor o obwodzie 337 cm rosnący w pasie tejże drogi na odcinku między Wołą Tulnicką i Siemieniem.

Pomimo dużego potencjału turystycznego i walorów środowiskowych, Gmina Siemień nie w pełni rozwinęła się turystycznie. Z tego też względu ten kierunek działań stanowi priorytet w rozwoju gminy. Aby w pełni skorzystać z możliwości należy w pierwszej kolejności zapewnić odpowiednią infrastrukturę i bazę noclegową. Obecnie na terenie gminy brak jest wyspecjalizowanych obiektów noclegowych dla potencjalnych turystów.

4.3. Struktura użytkowania gruntów

Gmina Siemień jest gminą wiejską o charakterze rolniczo-leśnym. Całkowita powierzchnia gminy Siemień wynosi 11 121 ha.. Największą powierzchnię w gminie zajmują,

grunty orne – 53 % (5 854 ha), użytki zielone – 19 % (2 154 ha), lasy – 11 % (1 256 ha), inne tereny to grunty pod wodami – 1 % (87 ha), nieużytki – 2 % (194 ha) i tereny pozostałe – 14% (814 ha)

W granicach gminy największą powierzchnię zajmują użytki rolne z dominującymi gruntami ornymi. Duży odsetek w gminie stanowią wody, w tym jeden z największych kompleksów stawów. Natomiast udział powierzchni zajmowanej przez lasy na terenie gminy jest bardzo niska.

Tabela 2. Struktura użytkowania gruntów gminy Siemień

1.	Ogólna powierzchnia gminy	11 121 ha
2.	Użytki rolne w tym: grunty orne sady łąki trwałe pastwiska trwałe grunty rolne zabudowane grunty pod stawami grunty pod rowami	9 053 5 854 75 1 665 414 295 661 89
3.	Grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia, w tym: lasy zadrzewienia i zakrzewienia	1 402 1 256 146
4.	Grunty zabudowane i zurbanizowane w tym: tereny mieszkaniowe tereny przemysłowe inne tereny zabudowane zurbanizowane tereny niezabudowane tereny rekreacyjno – wypoczynkowe drogi tereny kolejowe inne użytki kopalne	384 1 4 5 0 0 295 36 43 0
5.	Grunty pod wodami w tym: powierzchniowymi płynącymi powierzchniowymi stojącymi	87 63 24
6.	Nieużytki	194
7.	Tereny różne	1

4.4. Struktura krajobrazu

Gmina Siemień stanowi przestrzeń cenną pod względem krajobrazu ze względu na urozmaicenie występujących form rzeźby terenu, kształtowanych przez płynące ciek i zbiorniki wodne. Na terenie gminy Siemień nie są zlokalizowane duże zakłady

przemysłowe, natomiast istnieją małe i średnie zakłady usługowo-handlowe. Poprzez powiązanie z siedliskowym charakterem zabudowy nie pogarszają one walorów estetyczno-krajobrazowych gminy.

4.5. Historia

Miejscowość Siemień położona jest w dolinie rzek Piskornicy i Piwonii, uchodzących do rzeki Tyśmienicy oraz przy, największym w całym województwie lubelskim, 830-hektarowym stawie, zbudowanym przez jeńców tatarskich w II połowie XVII wieku za panowania Władysława IV. Ze wspaniałymi rozległymi stawami powiązany jest przestrzennie okazały niegdyś park, na terenie którego wybudowano z cegły w połowie XIX w. zespół dworski rodziny Zaorskich - obecnie siedziba Gospodarstwa Rybackiego - składający się z dworu i lodowni. Zespół pałacowo-parkowy posiada wyraźny charakter krajobrazowy, a swoje romantyczne piękno zawdzięcza księżnej Izabeli Czartoryskiej, która była swego czasu właścicielką Siemienia.

Zespoły dworskie wybudowane w parkach krajobrazowych znajdują się również we wsiach: Żminne, Glinny Stok i Miłków Kolonia. W samym Siemieniu godny uwagi jest także zabytkowy drewniany kościół p. w. Przemienienia Pańskiego z 1931 r. oraz dwie późnobarokowe kapliczki w kształcie słupów. Ponadto na terenie gminy znajduje się wiele obiektów zabytkowych, jak: młyn wodny (obecnie elektryczny) z XIX wieku, położony nad rzeką Piskornicą, kapliczki przydrożne, czworaki i inne.

Na terenie gminy Siemień do najcenniejszych zabytków kulturowych wpisanych do rejestru zabytków należą, m.in.:

- Zespół dworsko- parkowy w Glinnym Stoku,
- Zespół dworsko- parkowy w Siemieniu,
- Młyn wodny, murowany w Siemieniu
- Zespół dworsko- parkowy w Żminnem,

oraz Kościół p.w. Przemienienia Pańskiego i cmentarz rzymskokatolicki w Siemieniu ujęte w ewidencji zabytków.

Na terenie gminy występują liczne kapliczki przydrożne i domy drewniane wpisane do ewidencji zabytków

4.6. Demografia

W Gminie Siemień w 2019 r. liczba mieszkańców wynosiła 4670 osób, zaś średnia gęstość zaludnienia 44 osoby na km².

Tabela 3. Liczba ludności w Gminie Siemień w latach 2015- 2019

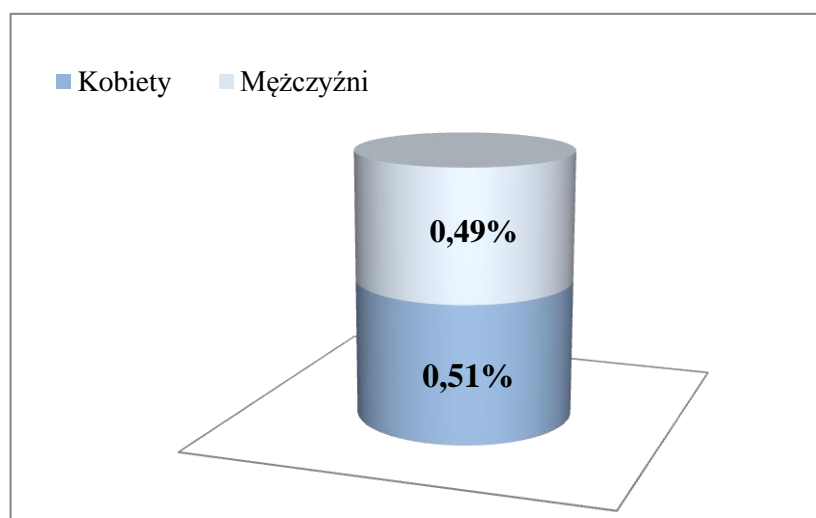
Liczba ludności	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	4811	4802	4740	4735	4670
- kobiety	2429	2430	2396	2404	2375
- mężczyźni	3282	2372	2344	2331	2295

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ewidencji Ludności UG Siemień

Z danych przedstawionych w Tabeli 1 wynika, że od roku 2015 liczba mieszkańców na terenie Gminy Siemień spadła o 141 osób. W analizowanym przedziale czasowym kobiety stanowiły większość, a ich liczba na 100 mężczyzn wahała się w granicach 102 -103.

Kobiety stanowią również największy % ogólnej liczby ludności tj. 51%, zaś mężczyźni stanowią o 49% populacji w ogólnej liczbie ludności.

Ryc. 4 Procentowa struktura mieszkańców w podziale na płeć w gminie Siemień w roku 2020

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ewidencji Ludności UG Siemień

Tendencje w liczbie ludności są ściśle skorelowane z kształtowaniem się wskaźnika obciążenia demograficznego. Udział ludności w wieku nie produkcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym sukcesywnie spada, jednakże wewnętrzna struktura tego wskaźnika uwzględniająca jako nieprodukcyjne osoby w wieku przed i poprodukcyjnym stwarza potencjalne zagrożenia demograficzne.

Coraz więcej osób w wieku poprodukcyjnym przypada na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym, co świadczy że więcej osób odchodzi z pracy, a coraz mniej jest do niej przygotowywanych. Natomiast wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym nieznacznie waha się pomiędzy 38 a 37 osób, co stwarza pozory stabilności. Jednakże w długim okresie może okazać się że efekty pracy osób będących obecnie w wieku przedprodukcyjnym w znacznie większej części konsumowane będą przez osoby w wieku poprodukcyjnym.

Można przyjąć, iż w kolejnych latach liczba ludności będzie stabilna, ewentualnie z niewielką tendencją spadkową. Trendy demograficzne na terenie gminy będą zależec od zahamowania odpływu młodych ludzi z terenu gminy oraz wzrostu przyrostu naturalnego.

Ludność gminy Siemień zamieszkuje w 21 miejscowościach. Są one bardzo zróżnicowane pod względem liczby mieszkańców. Największymi pod względem liczby ludności miejscowościami są: Siemień, Gródek Szlachecki, Jezioro.

Tabela 4. Liczba mieszkańców w gminie Siemień (stan na dzień 31.12.2019 r.)

Lp.	Miejscowość	Mieszkańcy			
		Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	%
1	Amelin	113	58	55	2,42
2	Augustówka	81	38	43	1,73
3	Działyń	181	89	92	3,87
4	Glinny Stok	395	199	196	8,46
5	Gródek Szlachecki	543	276	267	11,63
6	Jezioro	421	212	209	9,01
7	Juliopol	310	159	151	6,64
8	Łubka	70	35	35	1,49
9	Miłków	215	106	109	4,60
10	Miłków Kolonia	261	141	120	5,58
11	Nadzieja	197	103	94	4,22
12	Pomyków	55	30	25	1,18
13	Sewerynowka	175	92	83	3,75
14	Siemień	553	268	285	11,84
15	Tulniki	178	101	77	3,81
16	Wierzchowiny Stare	77	39	38	1,64
17	Wierzchowiny Nowe	161	80	81	3,44

18	Władysławów	89	45	44	1,90
19	Wola Tulnicka	164	92	72	3,51
20	Wólka Siemieńska	186	94	92	3,98
21	Żminne	245	118	127	5,24
Razem:		4 670	2 375	2 295	100%

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ewidencji Ludności UG Siemień

4.7. Edukacja i oświata

Gmina Siemień prowadzi Zespół Placówek Oświatowych w Siemieniu im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego, w ramach którego funkcjonują Szkoła Podstawowa i przedszkole, Szkołę Podstawową w Juliopolu im. Henryka Sienkiewicza, Szkołę Podstawową w Gródku Szlacheckim w ramach których funkcjonują Szkoły Podstawowe i oddziały przedszkolne.

Ponadto, w miejscowości Jezioro działa Publiczna Szkoła Podstawowa w Jeziorze prowadzona przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Jezioro.

4.8. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Opiekę medyczną w gminie Siemień zapewniają 2 Ośrodki Zdrowia zlokalizowane w Siemieniu i w Grodku Szlacheckim, który obsługują mieszkańców w zakresie podstawowych usług medycznych. Stan infrastruktury ochrony zdrowia i opieki społecznej w gminie zaspakają podstawowe potrzeby mieszkańców.

Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1). Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1).

Wspomniana ustawa stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa; sieroctwa; bezdomności; bezrobocia; niepełnosprawności; długotrwałej lub ciężkiej choroby; przemocy w rodzinie; potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;

alkoholizmu lub narkomanii; zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Na terenie gminy Siemień pomocą społeczną zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemieniu. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemieniu wykonuje zadania własne w ramach posiadanych środków w zakresie pomocy społecznej oraz zadania zlecone, zgodnie z ustaleniami przekazywanymi przez Wojewodę. W wykonywaniu zadań statutowych współdziała z:

- samorządem i jego organami;
- instytucjami wykonującymi zadania w zakresie pomocy społecznej;
- pracownikami ochrony zdrowia;
- osobami fizycznymi i prawnymi popierającymi działalność w zakresie pomocy społecznej;
- Urzędem Wojewódzkim, Wydziałem Spraw Społecznych w Lublinie;
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Parczewie.

Finansowanie pomocy społecznej odbywa się ze środków:

- budżetu gminy z przeznaczeniem na finansowanie zadań własnych,
- dotacji celowych budżetu centralnego z przeznaczeniem na realizację zadań zleconych gminie z zakresu pomocy społecznej.

4.9. Infrastruktura sportowa i kulturalna

Działalność kulturalna w gminie Siemień prowadzona i rozwijana jest przez Gminny Ośrodek Kultury w Siemieniu. Placówka ta prowadzi zajęcia związane z edukacją kulturalną. Na terenie gminy znajduje się również Gminna Biblioteka Publiczna w Siemieniu, posiadająca filie w miejscowości Jezioro i Działyń.

Działalność sportowa na terenie gminy prowadzona jest przez Uczniowskie Kluby Sportowe działające w szkołach.

4.10. Rynek pracy i bezrobocie

Na terenie gminy Siemień działa 126 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie CEIDG oraz 16 podmiotów zarejestrowanych w KRS. W większości są to firmy małe rodzinne, zatrudniające do 5 pracowników. Dzięki swej elastyczności odgrywają one dominującą rolę w gospodarce gminy. Swoją działalność prywatne firmy koncentrują przede wszystkim na handlu, produkcji oraz usługach. Najwięcej spośród tych podmiotów stanowią sklepy.

Niestety liczba przedsiębiorców z roku na rok jest coraz mniejsza. Gmina wykonuje szereg działań aby promować i rozwijać przedsiębiorczość na swoim terenie.

4.11. Rolnictwo

Gospodarka gminy Siemień zdominowana jest przez rolnictwo. W rękach prywatnych znajduje się ok. 1321 gospodarstw rolnych. Są to niewielkie gospodarstwa o przeciętnej powierzchni ok. 5 ha.

Produkcja rolna – głównie związana z hodowlą ryb stanowi jedno z głównych źródeł zatrudnienia w gminie. W strukturze upraw dominują zboża i uprawa warzyw. Produkcja zwierzęca to głównie hodowla trzody chlewnej i bydła. Podstawowym problemem dotyczącym sytuacji gospodarczej gminy i struktury zatrudnienia jest zbyt rozdrobniona struktura i brak wyspecjalizowanych gospodarstw rolnych.

Sytuacja gospodarcza w gminie Siemień w sektorze działalności pozarolniczej nie jest łatwa. Z jednej strony brakuje środków finansowych, które zapewniłyby szybszy rozwój, z drugiej strony gminie brak jest odpowiedniej niezbędnej infrastruktury, która przyciągałaby inwestorów z zewnątrz, a także kadry wykwalifikowanych specjalistów.

4.12. Infrastruktura techniczna

System komunikacyjny gminy Siemień składa się z podstawowego układu dróg publicznych, które tworzą drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne. Przez obszar gminy przebiegają dwie drogi wojewódzkie: nr 815 Lublin-Biała Podlaska i odchodząca od niej droga nr 814 Siemień-Radzyn Podlaski. Przez południowo-wschodni skrawek gminy przechodzi linia kolejowa Lublin-Łuków, rzadko wykorzystywana.

Na terenie gminy istnieje niezadawalająca sieć dróg gminnych. Stan techniczny dróg gminnych i wewnętrznych jest bardzo zróżnicowany.

Tabela 5. Wykaz dróg publicznych na terenie gminy Siemień

Lp	Nazwa drogi	Długość ogółem [km]	Długość nawierzchni Twardej [km]	Długość nawierzchni gruntowej [km]
a) DROGI POWIATOWE (nr drogi)				
1	2378 Tchórzew-gr. woj.-Siemień	3,984	3,984	-
2	2390 Czemierniki - Działyń	6,009	6,009	-
3	2533 Augustówka – Cichostów	2,880	2,880	-
4	2535 Glinny Stok – Brudno	3,230	3,230	-
5	2536 Siemień – Parczew	6,364	6,364	-

6	2537 Siemień - Tyśmienica	7,183	7,183	-
7	2538 Działyń do drogi nr 2537	6,210	6,210	-
8	2539 Wola Tulnicka - Sewerynowka	3,500	3,500	-
9	2540 Gródek do gr. woj. /Niedźwiada/	2,004	2,004	-
10	2541 Gródek - Buradów	3,578	3,578	-
b) DROGI WOJEWÓDZKIE				
1	Nr 814	4,916	4,916	-
2	Nr 815	11,700	11,700	-
c) DROGI GMINNE				
1	0227016 Nadzieja	2,680	1,683	0,997
2	0227019 Nadzieja - Gródek	2,170	-	2,170
3	0227028 Gródek	0,810	0,81	-
4	0227043 Gródek	0,750	0,75	-
5	0227015 Sewerynowka	0,730	-	0,730
6	0227020 Sewerynowka	0,940	0,65	0,290
7	0227038 Juliopol	1,210	-	1,210
8	0227014 Juliopol	1,260	0,885	0,375
9	0227021 Władysławów	1,790	0,800	0,990
10	0227022 Tulniki	0,890	0,700	0,190
11	0227017 Wola Tulnicka	1,640	-	1,640
12	0227027 Wólka Siemieńska	2,480	-	2,480
13	0227030 Wólka Siemieńska	0,760	-	0,760
14	0227047 Wólka Siemieńska	0,770	-	0,770
15	0227029 Wólka Siemieńska	1,760	1,76	-
16	0227010 Siemień Kol.- Wierzchowiny	4,390	1,390	3,000
17	0227018 Siemień Kolonia	1,600	0,900	0,700
18	0227040 Siemień Kolonia	0,520	0,52	-
19	0227041 Siemień Kol.-Siemień PG-ryb	1,260	1,06	0,200
20	0227011 Wierzchowiny-Amelin	2,220	0,200	2,020
21	0227013 Wierzchowiny Nowe	0,890	0,89	-
22	0227012 Wierzchowiny-Działyń	1,300	0,725	0,575
23	0227026 Glinny Stok	1,540	-	1,540
24	0227025 Glinny Stok	1,090	-	1,090
25	0227024 Glinny Stok	1,900	0,75	1,150
26	0227023 Glinny Stok	1,890	1,89	-
27	0227046 Glinny Stok	0,480	-	0,480
28	0227045 Glinny Stok	0,570	0,570	-
29	0227006 Glinny Stok	2,870	0,700	2,170
30	0227001 Żminne	2,900	0,75	2,150
31	0227005 Żminne	0,790	-	0,790
32	0227004 Jezioro – Żminne - Augustówka	5,930	0,825	5,105
33	0227003 Jezioro	0,600	0,600	-
34	0227031 Żminne	0,800	-	0,800
35	0227032 Żminne	0,830	0,400	0,430
36	0227008 Jezioro	1,080	1,080	-
37	0227048 Jezioro	0,900	-	0,900
38	0227033 Jezioro	0,990	-	0,990
39	0227034 Jezioro	1,040	1,040	-
40	0227009 Augustówka	0,660	-	0,660
41	0227002 Augustówka	2,630	-	2,360
42	0227007 Miłków	3,460	0,525	2,935
43	0227039 Miłków	0,890	0,890	-

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG Siemień

Gospodarka wodno-ściekowa w gminie Siemień jest częściowo uregulowana. Łączna długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 123,80 km, ilość przyłączy: 1 238 sztuk. Gmina przy pełnym zwodociągowaniu jest niedostatecznie wyposażona w sieć kanalizacji sanitarnej, co zwiększa zagrożenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego ściekami bytowymi. Problemem pozostaje zagospodarowanie nieczystości płynnych, który ma zostać rozwiązany w wyniku realizacji programu gospodarki ściekami i budowy sieci kanalizacyjnej. Z tego względu w zakresie gospodarki wodnej jako priorytet gmina ustaliła rozwój sieci kanalizacji i oczyszczania ścieków.

Łączna długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosi 23,70 km, ilość przyłączy: 293 sztuki. W sieć kanalizacyjną wyposażone są miejscowości: Siemień, Kolonia Siemień, Miłków, Kolonia Miłków, Tulniki, Wola Tulnicka. Miejscowości nie posiadające kanalizacji to: Gródek Szlachecki, Władysławów, Amelin, Działyń, Łubka, Juliopol, Nadzieja, Sewerynowka, Jezioro, Żminne, Glinny Stok, Wierzchowiny, Wólka Siemieńska, Pomyków.

Na terenie gminy znajduje się oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w Siemieniu o przepustowości 120 m³/d, wymagająca pilnego remontu i modernizacji.

Na terenie gminy Siemień nie ma sieci gazociągowej. Mieszkańcy wykorzystują przydomowe kotłownie opalane węglem, miałem i drewnem. Na terenach wiejskich mieszkańcy zaopatrują się w gaz bezprzewodowy.

Całość gminy Siemień jest zelektryfikowana. Dostawa energii elektrycznej odbywa się z krajowego systemu energetycznego Siecia napowietrzna do transformatora w Siemieniu.

Przez wschodnią część gminy przebiega w okolicach Kolonii Miłków przebiega linia energetyczna 110 kV.

5. Bilans strategiczny Gminy Siemień

W celu właściwego określenia obszarów strategicznego rozwoju Gminy Siemień dokonano jej bilansu strategicznego. Bilans strategiczny polega na systematycznej, wielokryterialnej analizie podmiotu. Podstawę prac stanowiły dwa dokumenty:

- Ustawa o samorządzie gminnym określająca zadania własne gminy;
- Agenda 21 określająca zasady zrównoważonego rozwoju.

W oparciu o te dwa źródła określono listę czynników sukcesu podzielonych na trzy grupy. Następnie w ramach każdej grupy określono wagi poszczególnych czynników (sumujące się do 100%) i oceniono każdy z czynników w skali 1-3 gdzie: 1 oznacza czynnik

o słabym stopniu rozwoju, 2 – średnim, 3 – dobrze rozwinięty). Wartość wynikająca z iloczynu wagi i oceny dała wynik poszczególnych cech.

Tabela 6. Bilans strategiczny w obszarze rozwoju społecznego

Lp.	Rozwój społeczeństwa na terenie Gminy Siemień	WAGA	OCENA	WARTOŚĆ
1	Ludność	15%	2	0,30
2	Bezrobocie (miejsca pracy)	15%	1	0,15
3	Edukacja (dostosowanie do potrzeb aktualnych i przyszłych)	10%	3	0,30
4	Ochrona zdrowia i opieka społeczna	10%	1	0,10
5	Budżet	10%	2	0,20
6	Współpraca z otoczeniem	10%	3	0,30
7	Kultura	10%	2	0,20
8	Sport i rekreacja	10%	2	0,20
9	Bezpieczeństwo publiczne	10%	3	0,30

źródło: opracowanie własne

Omówienie analizowanych w bilansie cech:

1. Ludność – sytuację ludnościową określono w oparciu o zebrane dane statystyczne;
2. Bezrobocie (miejsca pracy) – oceniono pod względem wysokości poziomu bezrobocia;
3. Edukacja – oceniono stan i dostosowanie systemu edukacji do potrzeb aktualnych i przyszłych;
4. Ochrona zdrowia i opieka społeczna – oceniono stan opieki zdrowotnej społecznej na terenie Gminy Siemień;
5. Budżet – oceniono w sposób zagregowany (zagregowany – zbiorczy, zagregowanie oznacza zebranie elementów, złączenie w całość) biorąc pod uwagę zarówno jego wielkość jak i możliwości;
6. Współpraca z otoczeniem – oceniono współpracę wewnętrzną (z sąsiednimi gminami, w ramach powiatu oraz województwa) i zewnętrzną – w ramach pozyskiwania środków z Unii Europejskiej;
7. Kultura – oceniono zaplecze kulturalne, funkcjonowanie ośrodków kultury oraz udostępnianą przez nich ofertę;
8. Sport i rekreacja – oceniono istniejące zaplecze sportowo – rekreacyjne;
9. Bezpieczeństwo publiczne – oceniono bezpieczeństwo mieszkańców w zakresie przeciwpożarowym, publicznym oraz zagrożeń klęskami żywiołowymi.

Dla określenia pozycji strategicznej Gminy Siemień w obszarze rozwoju społeczeństwa zestawiono w/w cechy, co pozwoliło na uznanie, że do największych atutów

Gminy Siemień należy zaliczyć ludność, edukację, współpracę z otoczeniem oraz bezpieczeństwo publiczne.

Tabela 7. Bilans strategiczny w obszarze rozwoju gospodarczego

Lp.	Rozwój gospodarczy na terenie Gminy Siemień	WAGA	OCENA	WARTOŚĆ
INFRASTRUKTURA				
1	Mieszkalnictwo	5%	2	0,10
2	Sieć komunikacyjna	10%	1	0,10
3	Komunikacja publiczna	10%	1	0,10
4	Sieć wodociągowa	11%	1	0,11
5	Sieć kanalizacyjna i gospodarka odpadami	11%	1	0,11
EKONOMIA				
6	Usługi i przetwórstwo	11%	2	0,22
7	Turystyka i rekreacja	18%	2	0,36
8	Handel, transport i magazynowanie	13%	2	0,26
9	Budownictwo	15%	3	0,45

Źródło: opracowanie własne

Omówienie opisanych cech:

1. Mieszkalnictwo – oceniono ogólny stan mieszkalnictwa w Gminie Siemień;
2. Sieć komunikacyjna – oceniono ogólny stan istniejącej sieci drogowej;
3. Komunikacja publiczna – oceniono połączenia między miejscowościami, pobliskimi miastami i sąsiadującymi gminami;
4. Sieć wodociągowa – oceniono stopień zwodociągowania;
5. Sieć kanalizacyjna i gospodarka odpadami – oceniono aktualną sytuację gminy w tym zakresie;
6. Usługi i przetwórstwo – oceniono poziom rozwoju w tym zakresie;
7. Turystyka – oceniono poziom rozwoju;
8. Handel, transport i magazynowanie – oceniono poziom rozwoju w tym zakresie;
9. Budownictwo – oceniono poziom rozwoju w tym zakresie.

Dokonując bilansu strategicznego oceniono aktualny stan Gminy Siemień. W celu określenia możliwości rozwojowych dokonano analizy potencjału rozwojowego dla poszczególnych cech w sposób następujący: do każdej cechy dołączono kolumnę z opisaną

„możliwością zmiany” danej cechy w skali; 0 – brak możliwości zmiany, 1 – niewielka możliwość zmiany, 2 – duża możliwość zmiany.

Ponadto wprowadzono drugą zmienną, która jest możliwość finansowania rozwoju ze środków zewnętrznych. W przypadku tej zmiennej wartość 1 – oznacza niewielkie możliwości, 2 – pewne możliwości i 3 – duże możliwości zewnętrznego finansowania. Pod uwagę brane były następujące źródła finansowania: środki z Unii Europejskiej, partnerstwa publiczno – prywatnego, możliwość pozyskania inwestorów. Wskaźnik potencjału rozwojowego poszczególnych gmin określa wzór:

$$W_{pr} = W_c \times M_2 \times M_f$$

gdzie:

W_{pr} – wskaźnik potencjału rozwojowego,

W_c – waga cechy (z bilansu strategicznego),

M_2 – możliwości zmian,

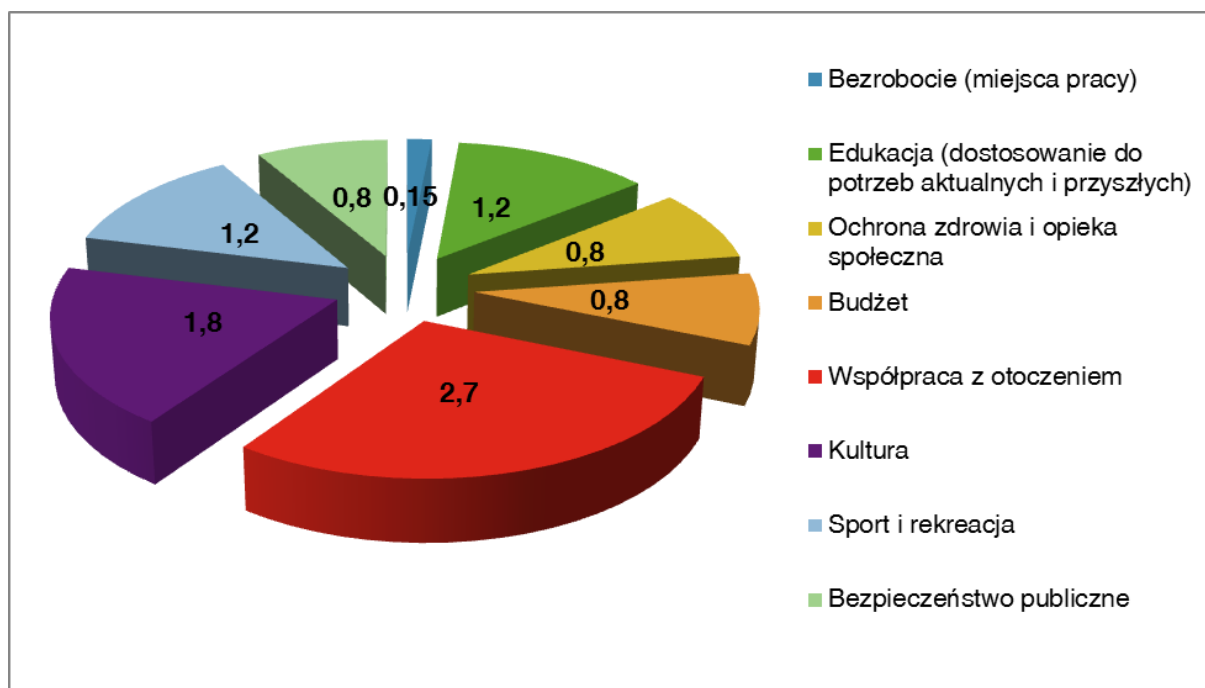
M_f – możliwości finansowania.

Tabela 8. Bilans strategiczny – potencjał rozwojowy w obszarze rozwoju społecznego

Lp.	Rozwój społeczeństwa na terenie Gminy Siemień	WAGA	Wpr
1	Ludność	15%	0,00
2	Bezrobocie (miejsca pracy)	15%	0,15
3	Edukacja (dostosowanie do potrzeb aktualnych i przyszłych)	10%	1,20
4	Ochrona zdrowia i opieka społeczna	10%	0,80
5	Budżet	10%	0,80
6	Współpraca z otoczeniem	10%	2,70
7	Kultura	10%	1,80
8	Sport i rekreacja	10%	1,20
9	Bezpieczeństwo publiczne	10%	0,80

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 5 Bilans strategiczny – potencjał rozwojowy w obszarze rozwoju społecznego

źródło: opracowanie własne

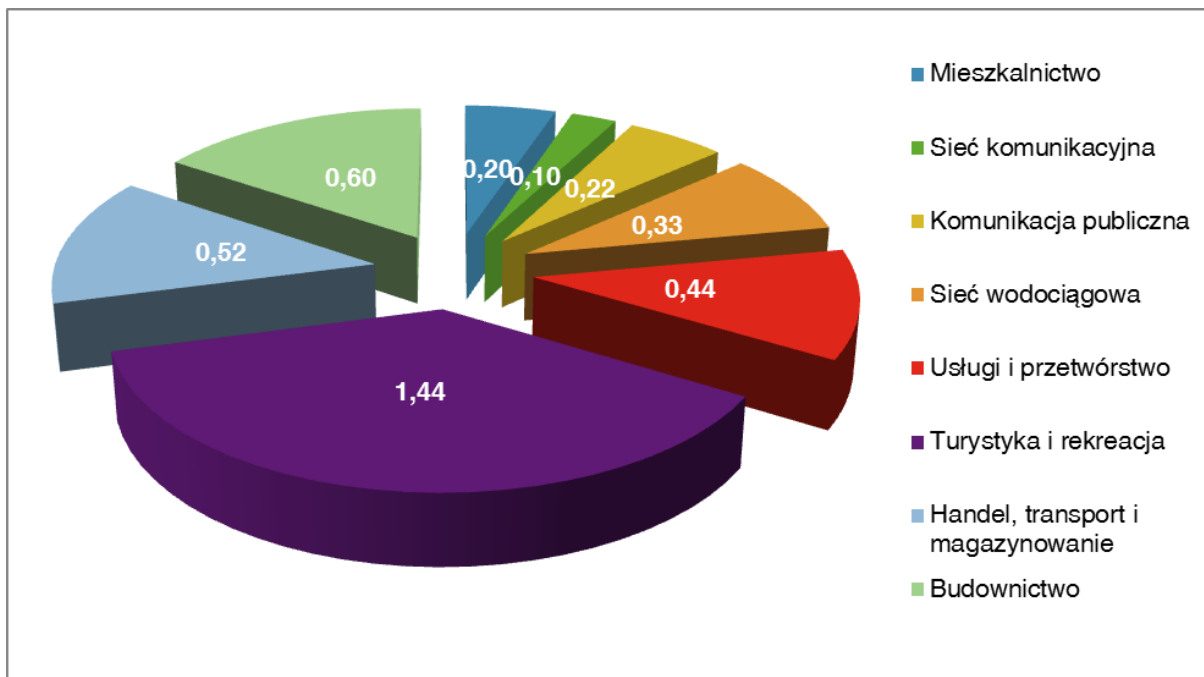
Rozwój gospodarczy jest jednym z najważniejszych elementów dobrobytu mieszkańców. Rozwój tego obszaru powoduje zarówno spadek bezrobocia (skutek bezpośredni) jak i wzrost wpływów z podatków (skutek pośredni).

Tabela 9. Bilans strategiczny – potencjał rozwojowy w obszarze rozwoju gospodarczego

Lp.	Rozwój gospodarczy na terenie Gminy Siemień	WAGA	Wpr
INFRASTRUKTURA			
1	Mieszkalnictwo	5%	0,20
2	Sieć komunikacyjna	5%	0,10
3	Komunikacja publiczna	11%	0,22
4	Sieć wodociągowa	11%	0,33
5	Sieć kanalizacyjna i gospodarka odpadami	11%	0,33
EKONOMIA			
6	Usługi i przetwórstwo	11%	0,44
7	Turystyka i rekreacja	18%	1,44
8	Handel, transport i magazynowanie	13%	0,52
9	Budownictwo	15%	0,60

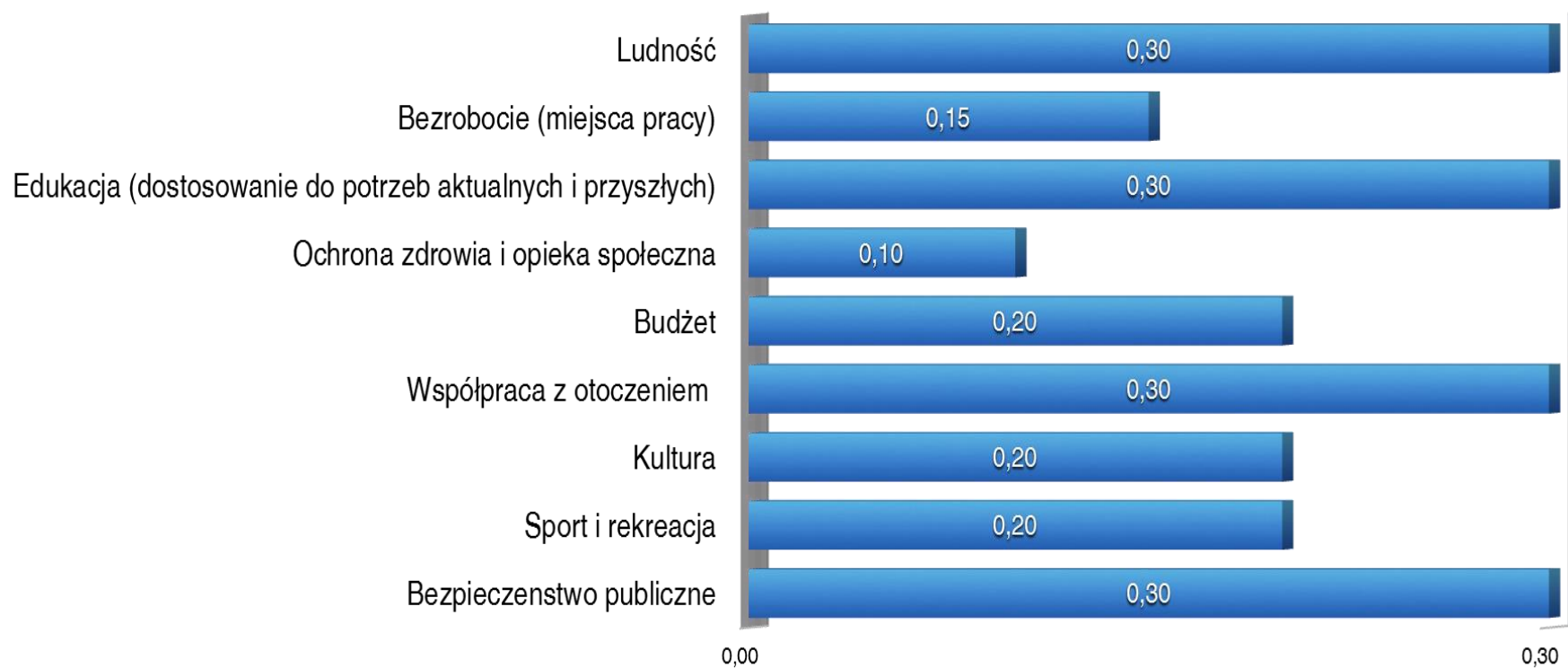
Źródło: opracowanie własne

Ryc. 6 Bilans strategiczny – potencjał rozwojowy w obszarze rozwoju gospodarczego

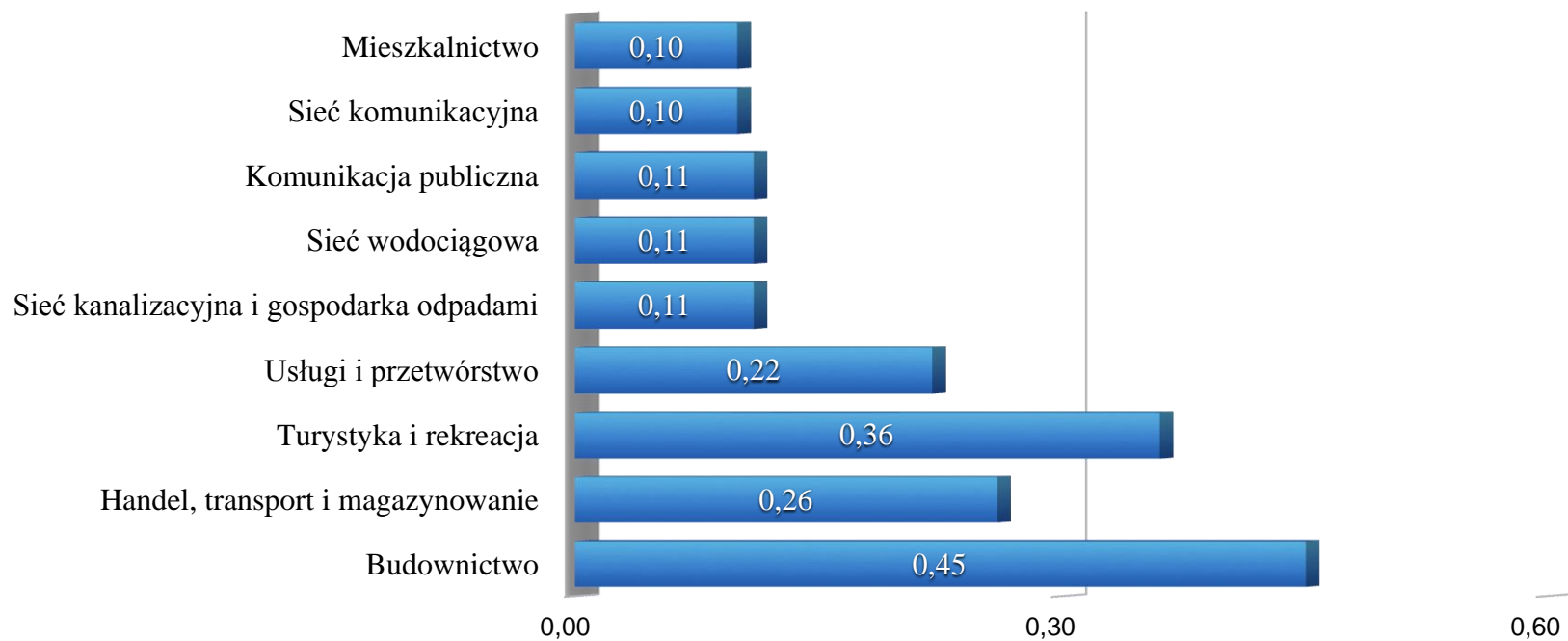
Źródło: opracowanie własne

Ryc. 7 Bilans strategiczny w obszarze rozwoju społecznego

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 8 Bilans strategiczny w obszarze rozwoju gospodarczego

Źródło: opracowanie własne

6. Zasady zrównoważonego rozwoju Gminy Siemień

Zrównoważony rozwój ma służyć mieszkańcom. Oznacza to, że władze gminy nie mogą dążyć do realizacji dowolnych celów cząstkowych, ale jedynie takich, które są zgodne z celami strategicznymi.

Zrównoważenie rozwoju oznacza (zgodnie z Agendą 21), iż dokonując alokacji środków budżetowych, w tym inwestycyjnych i dokonując wyboru kierunków rozwoju powinno się dążyć do równoważenia celów: społecznych, gospodarczych i rozwoju przestrzennego.

W warunkach samorządowych granice między tymi obszarami są bardzo często nieostre. Należy więc wyodrębnić działania pod kątem głównych kierunków strategicznych, tj.: niwelowania słabych stron (aspekt społeczny) oraz służących długookresowemu rozwojowi (np. inwestycję wnoszące nową jakość w życie społeczno - gospodarcze, służące budowaniu silnej gospodarczo jednostki – wzmacniającej akcent gospodarczy).

Zasady budowania pozycji konkurencyjnej i rozwoju społecznego gminy:

- Zasada selektywnego tworzenia korzyści zewnętrznych w powiązaniu z polityką koncentracji na wybranych dziedzinach rozwoju to taki dobór inwestycji, które dają efekt mnożnikowy: nie tylko dochodowy, ale także zatrudnienia i demograficzny;
- Zasada budowy przewagi konkurencyjnej dla nowych sektorów – przewidywanie kierunków rozwoju; wykorzystywanie nowoczesnych sektorów gospodarki;
- Zasada równoważenia rozwoju – niwelowania słabych i wzmacniania silnych stron gminy – w praktyce oznaczająca konieczność równoważenia interesów społecznych, gospodarczych, przestrzennych i środowiskowych;
- Zasada ochrony wartości przyrody i kultury;
- Zasada uspołeczniania procesów podejmowania decyzji – poprzez prowadzenie szerokich konsultacji społecznych uwzględniających potrzeby mieszkańców w procesie podejmowania decyzji;
- Zasada przejrzystości i jawności, przy powszechnym dostępie do informacji;
- Zasada koncentracji środków - oznaczającą skoncentrowanie środków publicznych na niewielu precyzyjnie określonych celach i projektach;
- Zasada subsydiarności – oznaczająca, że wszelkie działania powinny być podejmowane na możliwie najniższym szczeblu, który jest zdolny do ich realizacji w obrębie regionu (zasada subsydiarności – zasada pomocniczości, subsydiarność, z łac. 'subsidiium' - pomoc, wsparcie, siły rezerwowe) ;
- Zasada przystępności – prowadzenie polityki informacyjnej zrozumiałej dla społeczności lokalnej.

Podczas prac nad niniejszą Strategią aby działania ukierunkowane na rozwój społeczny gospodarczy oraz budowę mocnej pozycji w regionie były spójne i przynosiły trwałe efekty, oprócz w/w zasad pod uwagę wzięto również specyfikę Gminy Siemień.

7. Analiza SWOT

Analiza SWOT (z ang. *strengths, weaknesses, opportunities, threats*) jest narzędziem analitycznym, wykorzystywanym w procesie planowania strategicznego. Polega na zidentyfikowaniu mocnych i słabych stron analizowanego obszaru oraz przeciwstawienie im możliwych przyszłych szans i zagrożeń.

Ryc. 9 Schematyczne przedstawienie analizy SWOT

Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

S mocne strony: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obszaru,

W słabe strony: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obszaru,

O szanse: wszystko to co stwarza dla analizowanego obszaru szansę korzystnej zmiany,

T zagrożenia: wszystko to co stwarza dla analizowanego obszaru niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Silne i słabe strony traktowane są jako czynniki wewnętrzne, natomiast szanse i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki.

Wyniki analizy SWOT - Gmina Siemień

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – atrakcyjne położenie geograficzne – dobre skomunikowanie gminy – walory naturalne i kulturowe – potencjał turystyczny – dobrze rozwinięta sieć wodna – dobrze rozwinięta infrastruktura wodociągowa – umiejętne inwestowanie w zadania oświatowe wyrównujące szanse edukacyjne uczniów – wysoka jakość usług edukacyjnych, oświatowych i wychowawczych – wykwalifikowane jednostki OSP – wysoki poziom bezpieczeństwa – czyste środowisko – brak uciążliwych obiektów przemysłowych – wysoka jakość gleb – funkcjonowanie gospodarstw specjalistycznych – Kultywowanie tradycji dorocznych imprez dla dzieci i mieszkańców o znaczeniu lokalnym – Doświadczenie w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych 	<ul style="list-style-type: none"> – zły stan infrastruktury oczyszczania ścieków – niewystarczająca ilość placów zabaw – niewystarczająca liczba miejsc opieki edukacyjnej dla najmłodszych dzieci z terenu gminy – niewystarczająca ilość terenów pod usługi – bezrobocie – mała aktywność mieszkańców oraz niski poziom ich integracji – niski poziom dostępności i niewystarczająca infrastruktura sportowa i kulturalna dla mieszkańców – brak instrumentów wsparcia dla przedsiębiorców – niewystarczające wyposażenie jednostek OSP – brak powszechnego dostępu do Internetu – brak infrastruktury noclegowej i turystycznej – niezadawalający stan techniczny budynków szkolnych – rozdrobnienie gospodarstw rolnych

CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – położenie na ważnym szlaku komunikacyjnym województwa – promocja aktywnego wypoczynku i turystyki wiejskiej, turystyki „weekendowej” – stworzenie warunków do produkcji ekologicznej i wykorzystanie mody na zdrową, nieprzetworzoną żywność – pozyskiwanie środków zewnętrznych z Unii Europejskiej w ramach programów operacyjnych w perspektywie 2020-2027 – rozwój aktywności obywatelskiej i sektora organizacji pozarządowych odpowiedzią na problemy społeczne – tworzenie i funkcjonowanie obszarów intensywności gospodarczej i rolniczej – wykorzystanie potencjału gminy w produkcji rolniczej – promocja aktywnego wypoczynku i turystyki wiejskiej, turystyki „weekendowej” 	<ul style="list-style-type: none"> – niekorzystne zmiany demograficzne – starzenie się społeczeństwa, emigracja zarobkowa ludzi młodych – niewystarczające środki przekazywane z budżetu państwa na zadania dodatkowo zlecone Gminie na podstawie aktów prawnych. Częsta zmiana warunków finansowania zadań publicznych – niestabilność przepisów prawa, które spowalniają działania inwestycyjne i rozwojowe – rosący odsetek mieszkańców gminy, którzy długotrwale pozostają bez pracy – globalny kryzys gospodarczy, mający wpływ na kondycję/sytuację przedsiębiorców/zakładów pracy

Analiza SWOT pokazuje, że Gmina Siemień powinna rozwijać się w oparciu o korzystne położenie geograficzne i naturalne zasoby przyrodniczo-kulturowe. Biorąc pod uwagę wynikające z nich korzyści jako jednostka samorządu terytorialnego dążąca do zrównoważonego rozwoju Gmina Siemień powinna wykorzystać ich potencjał do budowania i realizacji strategii społeczno – gospodarczej.

Jednym z głównych celów prorozwojowych powinna być poprawa infrastruktury noclegowej i turystycznej, pozwalającej na pełne wykorzystanie potencjału turystycznego gminy jako miejsca wartego odwiedzenia. Ten kierunek jest jednym z ważniejszych elementów rozwoju. Niemniej realizacja tego celu wymaga konsekwentnego wzmocnienia

dotychczasowych działań, takich jak poprawa i rozbudowa istniejącej infrastruktury technicznej czy dbałość o rozwój infrastruktury turystycznej.

Ważne jest także wsparcie rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa poprzez stworzenie i wdrożenie programów pomocowych dla przedsiębiorców i rolników, organizację bezpłatnych szkoleń, wsparcie proinnowacyjności poprzez opracowanie i wdrożenie nowych modeli biznesowych dla MŚP i sektora rolniczego, w szczególności w celu umiędzynarodowienia, wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług, wsparcie w pozyskiwaniu środków na rozwój działalności. Ponadto, istotnym jest wsparcie w zakresie rozwoju produkcji, marketingu i sprzedaży produktów rolnych, wykorzystując naturalny, rolniczy potencjał gminy. Docelowo, proponuje się utworzenie Lokalnego Inkubatora Przetwórstwa i Innowacyjności, stanowiącego miejsce rozwoju koncepcji biznesowych łączących wykorzystanie lokalnych potencjałów z wprowadzaniem innowacyjnych technologii.

Nie należy również zapominać o działaniach skierowanych bezpośrednio do lokalnej społeczności. Należy podjąć kroki zmierzające do zaspokojenia potrzeb rekreacyjnych i wypoczynkowych oraz potrzeb kulturalnych m.in. poprzez organizację koncertów, wystaw, imprez artystycznych i plenerowych, kultywowanie i promocję tradycji, wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Ze względu na brak odpowiedniej oferty spędzania wolnego czasu dla osób starszych pożądane jest kształtowanie i promocja aktywnych postaw na rzecz zdrowego i aktywnego stylu życia oraz włączenie ich do życia społecznego

8. Wizja Gminy Siemień

Wizja rozwoju Gminy to pożądany obraz przyszłości jednostki, jej sytuacji gospodarczej i społecznej za kilka lat. Stanowi pewien stan docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota samorządowa (władze lokalne i partnerzy społeczno-gospodarczy) wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych przewag oraz szans pojawiających się w otoczeniu.

Obraz określony zapisami wizji, przewiduje stworzenie warunków do trwałego, zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego Gminy Siemień.

Wizja stanowi odpowiedź na oczekiwania i aspiracje mieszkańców, a jednocześnie ma na celu ukształtowanie wizerunku jednostki, który chce ona osiągnąć na koniec założonego horyzontu czasowego tj. w roku 2027. Możliwe jest to jedynie poprzez aktywną partycypację społeczną (współdecydowanie) lokalnej społeczności z przedstawicielami władz samorządowych oraz partnerami gospodarczymi.

Wizja gminy Siemień to:

Gmina Siemień jako centrum aktywności gospodarczej racjonalnie wykorzystującej swoje atuty związane z położeniem i naturalnymi zasobami dla zrównoważonego rozwoju w bezpiecznym, czystym, spokojnym i przedsiębiorczym otoczeniu

9. Misja Gminy Siemień

Wizja gminy znajduje swoje urzeczywistnienie w misji. Stanowi ona nadrzędny cel funkcjonowania wspólnoty samorządowej. Określa przede wszystkim rolę władz w procesie rozwoju, ale ma równocześnie integrować, motywować i rozbudzać aspiracje całej społeczności lokalnej. Misja ma także motywować i integrować mieszkańców oraz ugruntować w nich potrzeby partycypacji w rozwoju oraz wzmacniać lokalną tożsamość.

Wreszcie misja spełnia funkcję promującą gminę, w szczególności wobec potencjalnych inwestorów oraz turystów. Stanowi jasny przekaz dla mieszkańców i gości odwiedzających gminę.

Misja Gminy Siemień to:

Zwiększenie i podniesienie atrakcyjności gospodarczej i społecznej w gminie Siemień oraz poprawa jakości życia mieszkańców, aby osiągnąć pozycję ośrodka subregionalnego wyróżniającego się pod względem rozwoju w skali regionalnej i ponadregionalnej.

Do zapewnienia skutecznej realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Siemień na lata 2020-2027, oprócz określenia misji ważne jest także wskazanie zestawu wartości, którymi gmina będzie się kierować wykonując zadania własne oraz zlecone.

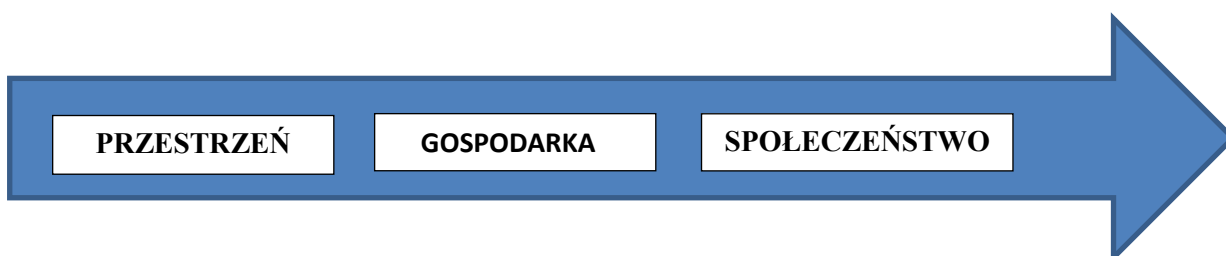
Wartości te mają sprzyjać wszechstronnemu i zrównoważonemu rozwojowi oraz wyróżniać gminę na tle innych ośrodków. Powinny one przyświecać wszystkim interesariuszom rozwoju gminy Siemień.

ZAUFANIE	szczerść i otwartość, wzajemny szacunek i wiara w czystość intencji partnerów w działaniu
WSPÓLPRACA	tworzenie więzi i współdziałanie we wzajemnych relacjach mieszkańców, przedstawicieli władz samorządowych i organizacji społeczno-gospodarczych
ODPOWIEDZIALNOŚĆ	dokładność i poprawność wykonywanych działań, uczciwość i sumienność w wykonywanej pracy
ZAANGAŻOWANIE	rozumienie dla zróżnicowanych potrzeb i poglądów na wszystkich płaszczyznach, ukierunkowane na tworzenie pozytywnych relacji z otoczeniem
SZACUNEK	koncentracja na pracy, nastawienie na maksymalizację efektów pracy i osiągnięcie wyznaczonych celów
DOBROBYT SPOŁECZNY	ukierunkowanie na osiągnięcie wartości docelowych takich jak: zdrowie, bezpieczeństwo, wykształcenie, zamożność i poczucie samorealizacji każdego mieszkańca

Realizacja polityki samorządowej zgodnie z powyższymi zasadami zagwarantuje, iż podejmowane działania charakteryzować się będą wysoką wartością dodaną. Tym samym osiągnięty zostanie efekt synergii rozwoju – zwielokrotnienia osiągniętych korzyści.

10. Obszary i cele strategiczne

Na podstawie analizy obecnego stanu rozwoju gminy, określono trzy główne, ściśle od siebie zależne oraz połączone ze sobą obszary, na których powinien koncentrować się wysiłek strategiczny:

Dla każdego z głównych obszarów rozwoju opracowany został cel strategiczny, który uszczegółowiony jest dostosowanymi do zagadnienia celami operacyjnymi. Dla ich urzeczywistnienia wyodrębniono natomiast kierunki działań – przykładowe

interwencje do realizacji. Należy je jednak odbierać jako pewną propozycję, otwartą listę przedsięwzięć w danym zakresie, opisującą ogólne ramy koncentracji aktywności finansowej, programowej oraz organizacyjnej całej wspólnoty gminy w perspektywie długofalowej.

OBSZAR TEMATYCZNY: PRZESTRZEŃ

Cel Strategiczny:

Zrównoważone środowisko i ład przestrzenny

Cele operacyjne i kierunki działań:

1. Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej na terenie gminy
 - 1.1. Modernizacja oczyszczalni ścieków na terenie miejscowości Siemień
 - 1.2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy
 - 1.3. Budowa, rozbudowa i modernizacja dróg gminnych oraz infrastruktury towarzyszącej
 - 1.4. Wsparcie i rozwój elektromobilności
2. Tworzenie i zwiększenie atrakcyjności terenów turystycznych
 - 2.1. Monitoring w miejscach strategicznych gminy: szkoły, budynki użyteczności publicznej, tereny turystyczno-rekreacyjne
 - 2.2. Budowa placów zabaw
 - 2.3. Tworzenie i modernizacja małej infrastruktury publicznej (kosze na śmieci, ławki, stojaki na rowery, wiaty przystankowe, siłownie napowietrzne)
 - 2.4. Zagospodarowanie terenów zlokalizowanych przy zbiornikach wodnych
3. Ochrona środowiska naturalnego, upowszechnianie Odnawialnych Źródeł Energii
 - 3.1. Montaż rozproszonych instalacji OZE na budynkach prywatnych
 - 3.2. Montaż instalacji OZE na budynkach użyteczności publicznej
 - 3.3. Montaż systemów sterujących i monitorujących zużycie energii w obiektach użyteczności publicznej
 - 3.4. Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne

OBSZAR TEMATYCZNY: GOSPODARKA

Cel Strategiczny:

Przedsiębiorczość i zachęty inwestycyjne podstawą rozwoju gospodarczego

Cele operacyjne i kierunki działań:

1. Tworzenie sprzyjających warunków do rozwoju przedsiębiorczości
 - 1.1. Stworzenie systemu obsługi inwestora
 - 1.2. Doradztwo dla osób zakładających i rozwijających działalność gospodarczą
 - 1.3. Promocja walorów inwestycyjnych gminy i istniejących przedsiębiorstw
 - 1.4. Promowanie i kreowanie sprzyjających warunków do tworzenia i rozwoju klastrów
2. Efektywne wykorzystanie zasobów na potrzeby przedsiębiorczości
 - 2.1. Tworzenie i rozwój Obszarów Intensywności Gospodarczej
 - 2.2. Uzbieranie terenów przeznaczonych pod inwestycje
 - 2.3. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii do rozwoju przedsiębiorczości
3. Uruchamianie i rozwój sektora drobnej produkcji i usług skierowanych do mieszkańców gminy i ośrodków miejskich
 - 3.1. Wsparcie przedsiębiorców działających w branżach drobnych usług i produkcji opartej o naturalne zasoby gminy, ze szczególnym uwzględnieniem naturalnej żywności
 - 3.2. Uruchamianie miejsc sprzedaży (targowisk, sklepów tymczasowych (pop-up stores), stoisk w marketach) lokalnych produktów
 - 3.3. Uruchomienie lokalnego Inkubatora Przetwórstwa i Innowacyjności

OBSZAR TEMATYCZNY: SPOŁECZEŃSTWO

Cel Strategiczny:

Aktywne wspólnoty lokalne

Cele operacyjne i kierunki działań:

1. Budowanie i wzmacnianie lokalnego kapitału społecznego
 - 1.1. Budowanie i wzrost poziomu tożsamości lokalnej,

- 1.2. Rewitalizacja fizyczna i społeczno-gospodarcza mieszkańców
- 1.3. Promowanie aktywności organizacji pozarządowych
- 1.4. Działania na rzecz integracji społeczności lokalnej
- 1.5. Tworzenie gminnych programów aktywizacji dla grup marginalizowanych: osób starszych, klientów OPS-u, niepełnosprawnych
- 1.6. Tworzenie warunków do powstawania lokalnych inicjatyw edukacyjnych, podnoszących kwalifikacje lokalnej społeczności
2. Rozwój usług społecznych, profilaktycznych i zdrowotnych
 - 2.1. Budowa, modernizacja i wyposażenie świetlic
 - 2.2. Budowa placów zabaw i siłowni napowietrznych
 - 2.3. Budowa i modernizacja obiektów sportowych
 - 2.4. Upowszechnianie aktywności fizycznej i zdrowego trybu życia
 - 2.5. Wspieranie i promocja badań profilaktycznych
 - 2.6. Rozwój ochrony zdrowia w placówkach edukacyjnych
 - 2.7. Propagowanie i wspieranie inicjatyw wykorzystujących infrastrukturę rekreacyjno-sportową w celu wypracowania zachowań prozdrowotnych
 - 2.8. Kształtowanie, pobudzanie świadomości oraz wsparcie osób wykluczonych społecznie, w szczególności w zakresie obowiązków wychowawczych
3. Wysoka jakość systemu edukacji i kultury
 - 3.1. Tworzenie i realizacja programów zajęć wyrównawczych i pozalekcyjnych w szkołach, w tym nauka przedsiębiorczości, komunikacji, historii i ekologii
 - 3.2. Wspieranie oraz stworzenie dogodnych warunków do rozwoju form opieki nad dziećmi do lat trzech
 - 3.3. Kontynuowanie efektywnych działań edukacyjnych i pozalekcyjnych
 - 3.4. Organizacja warsztatów i zajęć dla mieszkańców z zakresu kultury i tożsamości regionalnej
 - 3.5. Tworzenie warunków oraz działania na rzecz wzbogacenia oferty sposobów spędzania wolnego czasu przez mieszkańców gminy
 - 3.6. Popularyzacja i rozwój tzw. turystyki weekendowej

11. System wdrażania, monitoringu i ewaluacji Strategii

Procedury wdrażania, monitorowania i ewaluacji zawierają listę działań, których podjęcie ma na celu ułatwienie realizacji Strategii Rozwoju Gminy oraz umożliwienie stałego monitorowania i dostosowywania jej zapisów do zmieniających się warunków otoczenia

społeczno-gospodarczego. Proces wdrażania Strategii jest rozpatrywany na trzech głównych poziomach:

- organizacyjnym,
- merytorycznym,
- społecznym.

Monitoring Strategii Rozwoju Gminy Siemień na lata 2020-2027 należy przeprowadzać na poziomie organizacyjnym, merytorycznym i społecznym. Obecny kształt Strategii opracowany został w warunkach społecznych, ekonomicznych i politycznych, które są stanami dynamicznymi.

Ewaluacja na poziomie strategicznym obejmować będzie systematyczną obserwację zmian wewnętrznych i zewnętrznych, uwarunkowań rozwoju gminy, procesów zachodzących w otoczeniu biznesu oraz aktualizowanie celów i priorytetów.

Zaznaczyć należy, że realizacja badań ewaluacyjnych odbywać się będzie z zastosowaniem podstawowych kryteriów ewaluacji, którymi są:

Trafność (ang. relevance)

Kryterium to pozwala ocenić w jakim stopniu cele strategii odpowiadają potrzebom i priorytetom danego sektora lub regionu. Ustalone w wyniku zastosowania kryterium trafności wnioski wpływają na podjęcie decyzji o kontynuowaniu, modyfikacji lub wstrzymaniu strategii.

Efektywność (ang. efficiency)

Kryterium efektywności pozwala ocenić tzw. „ekonomiczność” danej strategii, czyli stosunek poniesionych nakładów (zasobów finansowych, ludzkich, poświęcony czas) do uzyskanych produktów, rezultatów oraz oddziaływania. Kryterium efektywności stosowane jest przy analizach możliwości osiągnięcia zbliżonych efektów przy wykorzystaniu mniejszych zasobów oraz zwiększaniu efektów przy zastosowaniu porównywalnych zasobów. Kryterium ma również zastosowanie przy porównywaniu ewaluowanej strategii z podobnymi strategiami w danym sektorze.

Skuteczność (ang. effectiveness)

Kryterium skuteczności pozwala ocenić, do jakiego stopnia cele strategii zdefiniowane na etapie programowania zostały osiągnięte. Z uwagi na fakt, że cele projektu/programu formułowane są na kilku poziomach, od celów ogólnych do operacyjnych, należy jasno doprecyzować, do którego poziomu celów będziemy się odwoływać. Należy również wziąć pod uwagę, nie tylko pozytywne efekty programu, ale również ewentualne efekty negatywne.

Użyteczność (ang. utility)

Kryterium to pozwala ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie strategii odpowiada potrzebom grupy docelowej. Dzięki zastosowaniu tego kryterium można ocenić, czy zmiany wywołane realizacją strategii są korzystne z punktu widzenia jego beneficjentów. Należy wziąć pod uwagę różnice interesów osób zaangażowanych w przedsięwzięcie. To co ocenimy jako użyteczne dla jednej grupy, może nie być użytecznym z punktu widzenia innej grupy.

Trwałość (ang. sustainability)

Kryterium trwałości pozwala ocenić czy uprzednio zaplanowane pozytywne efekty strategii będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji. Kryterium to ma zastosowanie przy ocenie wartości strategii w kategorii jego użyteczności, w dłuższej perspektywie czasowej. Kryterium trwałości stosowane jest w ewaluacjach ex-post, ponieważ pozwala ocenić na ile zmiany wywołane oddziaływaniem strategii są faktycznie trwałe i widoczne po zakończeniu wsparcia finansowego.

POZIOM ORGANIZACYJNY

Strategia proponuje przede wszystkim zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji działających na polu aktywizacji mieszkańców gminy, które mogą być partnerami administracji samorządowej w procesie wdrażania. Tak realizowana zasada partnerstwa jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej.

Wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu podmiotów, wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji celów wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze będzie zależała od przyjętego modelu jej wdrażania.

Koordynacja procesu wdrażania i aktualizacji Strategii będzie odbywać się poprzez wykorzystanie samorządowego modelu zarządzania strategią. Model ten przekazuje proces zarządzania Strategią w ręce przedstawicieli władz jednostek samorządowych. Decyzje, podejmowane w porozumieniu tych organów, oparte na kompleksowym podejściu do uwarunkowań społeczno-gospodarczych, będą w bardzo istotny sposób wpływały na rozwój lokalny Gminy Siemień. Podstawowymi zadaniami w zakresie wdrażania Strategii i rozwoju lokalnego powinny być:

- koordynacja współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorstwami;

- harmonizacja realizacji działań zapisanych w Strategii i innych dokumentach branżowych;
- przygotowanie okresowych raportów o stanie społeczno-gospodarczym gminy;
- pozyskiwanie partnerów do realizacji zadań zapisanych w Strategii.

Podstawą skutecznego wdrażania działań służących osiągnięciu celów Strategii Rozwoju jest dysponowanie wiedzą na temat postępów osiąganych w zakresie wdrażanych kierunków interwencji oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami realizacji kluczowych zadań. Wszyscy partnerzy realizujący zadania w Strategii Rozwoju będą poproszeni o aktywną współpracę.

W tym celu u każdej jednostki koordynującej zadania w Strategii powinna zostać wyznaczona osoba do aktualizacji i monitorowania dokumentu. Utworzenie takiej struktury poziomej na terenie gminy z pewnością przyczyni się do koordynacji zadań w zakresie wspierania rozwoju lokalnego, efektywniejszego generowania pomysłów na wspólne projekty oraz realnego zarządzania Strategią Rozwoju Gminy Siemień na lata 2020-2027.

POZIOM MERYTORYCZNY

Poziom merytoryczny obejmuje wdrażanie i monitorowanie realizacji celów zapisanych w Strategii oraz przegląd jej zapisów i ich aktualizację. W konsekwencji systematycznych działań wdrożeniowych i monitorujących, osiągnięte zostaną cele operacyjne (średniookresowe) i strategiczne (długookresowe).

Strategia Rozwoju Gminy Siemień określona została na lata 2020-2027. Okres ten uwzględnia kolejny okres budżetowy Unii Europejskiej oraz działania aktualizacyjne dokumentów regionalnych i krajowych.

Strategia jest nadrzędnym dokumentem prowadzącym do osiągnięcia celów średniookresowych i długookresowych w rozwoju społeczno-gospodarczym gminy.

POZIOM SPOŁECZNY

Poziom społeczny dotyczy upowszechniania zapisów Strategii Rozwoju Gminy Siemień na lata 2020-2027 wśród społeczności lokalnej oraz pozyskiwania partnerów (lokalnych i zewnętrznych) dla realizacji zadań w niej określonych. Adresatami zapisów niniejszego dokumentu są mieszkańcy gminy, a w szczególności:

1. Radni, pracownicy Urzędu i gminnych jednostek organizacyjnych;
2. Przedsiębiorcy, przedstawiciele sektora gospodarczego, instytucje otoczenia biznesu;
3. Sektor finansowy – banki, instytucje pożyczkowe i kredytowe;
4. Placówki oświatowe;
5. Organizacje pozarządowe z terenu gminy.

OCENA ŚRÓDOKRESOWA

Przedmiotowa Strategia zostanie objęta śródkresową oceną tj. analizą i przeglądem w kontekście stopnia osiągniętych celów i wdrożonych kierunków działań oraz uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych mających wpływ na realizację Strategii. Ocena śródkresowa zostanie przeprowadzona w 2020 roku w formie sporządzenia raportu opracowanego przez zewnętrznych ekspertów i/lub pracowników Urzędu Gminy, który zostanie przedstawiony Wójtowi i Radzie Gminy w celu zaopiniowania i ewentualnego podjęcia dalszych kroków tj. decyzji o konieczności aktualizacji strategii.

Proces wdrażania i monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Siemień na lata 2020-2027

Źródło: opracowanie własne

12. Zgodność celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Siemień na lata 2020-2027 z krajowymi, wojewódzkimi, powiatowymi oraz gminnymi dokumentami o charakterze strategicznym

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności

Strategia jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, a także kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju.

Głównym celem wyznaczonym w dokumencie jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. W dokumencie wyznaczone zostały trzy obszary strategiczne, z którymi korelują założenia niniejszej Strategii.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności	Strategia Rozwoju Gminy Siemień na lata 2020-2027		
	Zrównoważone środowisko i ład przestrzenny	Przedsiębiorczość i zachęty inwestycyjne podstawa rozwoju gospodarczego	Aktywne wspólnoty lokalne
<u>OBSZAR:</u> Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki		X	
<u>OBSZAR:</u> Równoważenie potencjałów rozwojowych regionów	X	X	X
<u>OBSZAR:</u> Efektywność i sprawność państwa		X	

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo

Jest to najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele rozwoju kraju do 2020 r. Strategia wskazuje kluczowe zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

Strategia Rozwoju Kraju 2020	Strategia Rozwoju Gminy Siemień na lata 2020-2027		
	Zrównoważone środowisko i ład przestrzenny	Przedsiębiorczość i zachęty inwestycyjne podstawa rozwoju gospodarczego	Aktywne wspólnoty lokalne
<u>OBSZAR:</u> Sprawne i efektywne państwo		X	
<u>OBSZAR:</u> Konkurencyjna gospodarka		X	
<u>OBSZAR:</u> Spójność społeczna i terytorialna	X	X	X

Strategia Rozwoju Gminy Siemień na lata 2020-2027 jest zgodna z założeniami Strategii Rozwoju Kraju 2020.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Kolejnym dokumentem, z którym wykazuje zbieżność niniejszy dokument, jest Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego. Jest to strategia sektorowa o randze krajowej, stanowiąca jedną z dziewięciu strategii zintegrowanych i będąca odpowiedzią na konieczność podniesienia jakości życia w Polsce w perspektywie roku 2020.

Dokument jest jednocześnie punktem wyjścia do rozbudowy i podnoszenia jakości kapitału ludzkiego w Polsce poprzez zastosowanie właściwych rozwiązań, dostosowanych do potrzeb osób na każdym etapie życia.

Głównym celem realizacji Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób, tak aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

W dokumencie wyznaczono pięć celów szczegółowych, które wykazują zbieżność z celami określonymi dla Strategii Rozwoju Gminy Siemień na lata 2020-2027.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	Strategia Rozwoju Gminy Siemień na lata 2020-2027		
	Zrównoważone środowisko i ład przestrzenny	Przedsiębiorczość i zachęty inwestycyjne podstawa rozwoju gospodarczego	Aktywne wspólnoty lokalne
<u>CEL SZCZEGÓŁOWY 1:</u> Wzrost zatrudnienia		X	X
<u>CEL SZCZEGÓŁOWY 2:</u> Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych		X	X
<u>CEL SZCZEGÓŁOWY 3:</u> Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	X	X	X
<u>CEL SZCZEGÓŁOWY 4:</u> Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej			X
<u>CEL SZCZEGÓŁOWY 5:</u> Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacje obywateli		X	X

Strategia Rozwoju Gminy Siemień na lata 2020-2027 jest zgodna z założeniami Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie stanowi kompleksowy średniookresowy dokument strategiczny odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim.

Celem strategicznym polityki regionalnej, wskazanym w Strategii, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Ponadto w dokumencie ustalone zostały trzy cele, z którymi zgodne są cele strategiczne niniejszej Strategii.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie	Strategia Rozwoju Gminy Siemień na lata 2020-2027		
	Zrównoważone środowisko i ład przestrzenny	Przedsiębiorczość i zachęty inwestycyjne podstawa rozwoju gospodarczego	Aktywne wspólnoty lokalne
<u>CEL 1:</u> Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów „konkurencyjność”	X	X	X
<u>CEL 2:</u> Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych „spójność”	X	X	X
<u>CEL 3:</u> Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych terytorialnie „sprawność”	X	X	X

Strategia Rozwoju Gminy Siemień na lata 2020-2027 jest zgodna z założeniami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie.

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020
(z perspektywą do 2030 r.)

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego będąca podstawowym i najważniejszym narzędziem prowadzonej przez samorząd województwa polityki regionalnej, wyznacza główne cele i kierunki dalszego rozwoju regionu. Zgodność celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Siemień z celami Strategii Województwa Lubelskiego prezentuje poniższa tabela.

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Strategia Rozwoju Gminy Siemień na lata 2020-2027		
	Zrównoważone środowisko i ład przestrzenny	Przedsiębiorczość i zachęty inwestycyjne podstawą rozwoju gospodarczego	Aktywne wspólnoty lokalne
<u>CEL STRATEGICZNY 2: CEL OPERACYJNY 2.4.</u> Wspieranie przedsiębiorczości na wsi i tworzenia pozarolniczych miejsc pracy na obszarach wiejskich		X	X
<u>CEL STRATEGICZNY 2: CEL OPERACYJNY 2.5.</u> Wyposażenie obszarów wiejskich w infrastrukturę transportową, komunalną i energetyczną	X		
<u>CEL STRATEGICZNY 3: CEL OPERACYJNY 3.5.</u> Wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw		X	
<u>CEL STRATEGICZNY 4: CEL OPERACYJNY 4.1.</u> Poprawa wewnętrznego skomunikowania regionu	X		
<u>CEL STRATEGICZNY 4: CEL OPERACYJNY 4.2.</u> Wspieranie włączenia społecznego			X
<u>CEL STRATEGICZNY 4: CEL OPERACYJNY 4.3.</u> Wzmocnienie społecznej tożsamości regionalnej i rozwijanie więzi współpracy wewnątrzregionalnej		X	X
<u>CEL STRATEGICZNY 4: CEL OPERACYJNY 4.5.</u> Racjonalne i efektywne wykorzystanie zasobów przyrodniczych i rekreacyjnych, przy zachowaniu i ochronie walorów środowiska przyrodniczego	X	X	X